

Verslag van de ter inzage legging van het ontwerp-“Beleidsdocument grote windmolens (Gemeente Oost Gelre en Gemeente Berkelland)”

Inhoud

- I. Publicatie ter inzage legging ontwerp-Beleidsdocument
- II. Schriftelijke zienswijzen over het ontwerp-Beleidsdocument
- III. Adviezen van instanties
- IV. Beoordeling van de zienswijzen over het ontwerp-Beleidsdocument
- V. Beoordeling van de adviezen over het ontwerp-Beleidsdocument
- VI. Ambtshalve aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-Beleidsdocument

Versie bij raadsvoorstel

I. Publicatie ter inzage legging ontwerp-Beleidsdocument

De ter inzage legging van het ontwerp van het “Beleidsdocument grote windmolens (Gemeente Oost Gelre en Berkelland)” is op 22 mei 2024 bekendgemaakt via een publicatie in het Berkelbericht, de gemeentelijke katern bij het huis-aan-huisblad “Achterhoek Nieuws”. In de publicatie is aangegeven dat iedereen van 23 mei tot en met 3 juli 2024 bij de gemeente Berkelland zienswijzen kon indienen over het ontwerp-Beleidsdocument en op welke manier dat mogelijk was. Deze publicatie is op 22 mei 2024 ook geplaatst in het digitaal uitgegeven Gemeentebblad (nr. 218645 en nr. 216942). Via de laatstgenoemde editie konden het ontwerp-beleidsdocument en de bijbehorende documenten ook digitaal worden benaderd. Dit laatste was overigens ook mogelijk via de gemeentelijke website.

De gemeente Oost Gelre heeft het ontwerp-beleidsdocument tegelijkertijd ter inzage gelegd en deze terinzagelegging ook bekendgemaakt via haar Gemeentebblad en huis-aan-huisbladen. Het ontwerp-beleidsdocument was ook via de website van de gemeente Oost Gelre te lezen.

Ontwerp-beleidsdocument grote windmolens (gemeente Oost Gelre en Berkelland)

Op 14 mei 2024 besloot de gemeenteraad van Berkelland om het ontwerp van het “Beleidsdocument grote windmolens (gemeente Oost Gelre en gemeente Berkelland)” ter inzage te leggen. Dit ontwerp-beleidsdocument bevat beleidskaders voor de realisatie van grote windmolens in de zoekgebieden K en I (i). Daarbij ligt zoekgebied K in het buitengebied van beide gemeenten tussen de kernen Ruurlo, Beltrum, Groenlo en Zieuwent. Verder ligt zoekgebied I ten zuiden van Vragender nabij de grens van de gemeenten Oost Gelre, Winterswijk en Aalten.

Inzage

Van donderdag 23 mei tot en met woensdag 3 juli 2024 ligt het ontwerp van het “Beleidsdocument grote windmolens (gemeente Oost Gelre en Berkelland)” ter inzage in het gemeentehuis, Marktstraat 1 in Borculo. Ook kunt u de ontwerp-beleidsregel en de bijbehorende stukken digitaal bekijken via het digitale publicatieblad op officielebekendmakingen.nl. De documenten hangen als 'Bekijk documenten' aan deze publicatie (zie linker kolom).

Zienswijze

Binnen deze termijn van zes weken kan iedereen zijn mening geven over deze ontwerpbeleidsregel. Dit heet het indienen van zienswijzen. U kunt schriftelijk zienswijzen indienen door een brief te sturen naar burgemeester en wethouders van Berkelland, Postbus 200, 7270 HA in Borculo. Voor het indienen van mondelinge zienswijzen kunt u via telefoonnummer 0545 250 250 contact opnemen met de gemeente. Deze publicatie en het ontwerp van de beleidsregel kunt u ook vinden via de gemeentelijke website www.gemeenteberkelland.nl/zoekgebiedk/.

II. Schriftelijke zienswijzen over het ontwerp-Beleidsdocument

Binnen de termijn van ter inzage legging zijn 25 brieven met schriftelijke zienswijzen ingediend over het ontwerp-Beleidsdocument. Van de gelegenheid tot het inbrengen van mondelinge zienswijzen is geen gebruik gemaakt. Schriftelijke zienswijzen zijn ingediend door:

1. Beltrum (brief van 9 juni 2024, ontvangen op 18 juni 2024);
2. Lieveelde (brief van 21 juni 2024, per mail ontvangen op 24 juni 2024);
3. Ruurlo (ongedateerde brief, ontvangen op 25 juni 2024);
4. Prowind B.V., Assendorperdijk 1, 8012 EG in Zwolle (brief van 25 juni 2024, ontvangen op 26 juni 2024);
5. Bedelaarsdijk 6, 7261 RZ in Ruurlo (ongedateerde brief, ontvangen op 30 juni 2024);
6. Beltrum (brief van 1 juli 2024, per mail ontvangen op 1 juli 2024);
7. Ruurlo (brief van 1 juli 2024, per mail ontvangen op 2 juli 2024 en per post ontvangen op 11 juli 2024);
8. Beltrum (ongedateerde brief, ontvangen op 2 juli 2024);
9. Groenlo (ongedateerde brief, ontvangen op 2 juli 2024);
10. Weidevogelvereniging Achterhoek Lichtenvoorde (brief van 2 juli 2024, per mail ontvangen op 2 juli 2024);
11. Beltrum (brief van 2 juli 2024, ontvangen 3 juli 2024);
12. Beltrum (brief van 1 juli 2024, ontvangen op 3 juli 2024);
13. Geesteren (brief van 3 juli 2024, ontvangen op 3 juli 2024);
14. Beltrum (brief van 3 juli 2024, ontvangen op 3 juli 2024);
15. Beltrum (brief van 1 juli 2024, ontvangen op 3 juli 2024);
16. Beltrum (brief van 2 juli 2024, per mail ontvangen op 3 juli 2024 en per post ontvangen op 5 juli 2024);
17. Provincie Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX in Arnhem (brief van 2 juli 2024, per mail ontvangen op 3 juli 2024);
18. RES Achterhoek (brief van 3 juli 2024, per mail ontvangen op 24 juli 2024);
19. Ruurlo (brief van 2 juli 2024, ontvangen op 3 juli 2024);
20. Pure Energie Wind B.V., Postbus 3141, 7500 DC in Enschede (brief van 3 juli 2024, per mail ontvangen op 3 juli 2024);
21. Neede (brief van 30 juni 2024, ontvangen op 2 juli 2024);
22. Beltrum (brief van 28 juni, ontvangen op 2 juli 2024);
23. Beltrum (brief van 30 juni, ontvangen op 2 juli 2024);
24. Beltrum (brief van 29 juni, ontvangen op 2 juli 2024);
25. Lieveelde (ongedateerde brief, bij de gemeente Oost Gelre ontvangen op 2 juli 2024).

In de laatstgenoemde brief spreekt expliciet uit dat de daarin opgenomen zienswijzen zich niet alleen richten tot de gemeente Oost Gelre, maar ook tot de gemeente Berkelland.

De zienswijzen worden samengevat en beoordeeld in hoofdstuk IV van dit verslag. De beoordeling gebeurt grotendeels per thema. Als de zienswijzen ook onderdelen bevatten die bij deze thema's niet aan bod komen, dan worden deze onderdelen beoordeeld in een aanvullende beoordeling per zienswijze.

De gemeente Oost Gelre beoordeelt daarom ook de zienswijzen die uitsluitend aan haar zijn gericht en ook bij haar zijn ingediend. Bij de gemeente Oost Gelre werden overigens 15 zienswijzen ingediend. Daarvan was er 1 mede gericht aan de gemeente Berkelland (zienswijze 25) en waren er 6 indieners die gelijklopende zienswijzen richtten tot de gemeente Berkelland (zienswijzen 4, 9, 10, 17, 18 en 20).

Versie bij raadsvoorstel

III. Adviezen van instanties

Binnen de termijn van ter inzage legging is één mailbericht binnengekomen met adviezen over het ontwerp-Beleidsdocument. Dit mailbericht was afkomstig van het Waterschap Rijn en IJssel, Postbus 148, 7000 AC in Doetinchem (mail ontvangen op 17 juni 2024).

Dit advies wordt beoordeeld in hoofdstuk V van dit verslag.

Versie bij raadsvoorstel

IV. Beoordeling van de zienswijzen over het ontwerp-Beleidsdocument

- Samenvatting van de ingediende zienswijzen

Bij de samenvatting en beoordeling van zienswijzen over het ontwerp-Beleidsdocument die door particuliere personen zijn ingediend, worden deze personen aangeduid als 'indiener(s)'.

Zienswijze 1:

Samenvatting

Indiener geeft aan dat in het ontwerp-Beleidsdocument de gezondheidsrisico's van windmolens onvoldoende zijn meegenomen en dat windmolens een ernstige aantasting zullen opleveren voor het karakteristieke en historische landschap en de flora en fauna van Berkelland en Oost Gelre en daarmee voor de natuur, de leefbaarheid en het toerisme in beide gemeenten. Verder wijst indiener op de problemen met de bestaande netwerkinfrastructuur waardoor de komst van windmolens negatieve gevolgen heeft voor bedrijven en huishoudens. Tenslotte wijst indiener op alternatieve energiebronnen zoals zonnepanelen op daken en het plaatsen van windmolens op zee.

Zienswijze 2 en (deels) 14:

Samenvatting

Indiener woont in zoekgebied K en stelt vast dat dat het ontwerp-Beleidsdocument zich voor de gemeente Berkelland alleen richt op zoekgebied K. Indiener is van mening dat het raadsbesluit daartoe moet worden herzien en dat het beleidsdocument voor heel Berkelland zou moeten gaan gelden. Daarbij vindt indiener het niet terecht dat twee andere zoekgebieden in Berkelland op voorhand afvallen. Verder geeft indiener aan dat het ontwerp-Beleidsdocument niet vermeldt of windmolens rendabel te realiseren zijn, terwijl de kosten van het aansluiten op het hoogspanningsnet in zoekgebied K extra hoog zullen zijn vanwege de grote afstand tot het onderstation in Borculo. Tenslotte brengt indiener in dat het recht op financiële participatie niet alleen mag gelden voor inwoners van het zoekgebied, terwijl het beter zou zijn geweest als eerst de vaststelling van de landelijke normen zou zijn afgewacht.

Zienswijze 3:

Samenvatting

Indiener wijst op de gezondheidsrisico's van windturbines vanwege het veroorzaken van fijnstof en kankerverwekkende stoffen zoals Bisfenol A en polyurethaan in een groot gebied. Verder wijst indiener op diverse vormen van geluidsoverlast en de nadelige gezondheidseffecten daarvan. Indiener geeft daarbij aan dat de Nederlandse geluidsnormering de bewoners niet beschermt waardoor de gezondheid van bewoners vogelvrij is verklaard.

Zienswijze 4:

Samenvatting

Prowind B.V. geeft aan dat het ontwerp-Beleidsdocument veelal aansluit bij bestaande wetten, kaders en afspraken en onderschrijft het belang van goede participatie. Zij geeft verder aan dat de vuistregel over geluidsniveaus en tiphoogte in de praktijk wel anders uitpakt dan aangegeven in het ontwerp-Beleidsdocument. Om verkeerde verwachtingen te voorkomen, vraagt Prowind daarom om aangepaste afbeeldingen op te nemen in het vast te stellen beleidsdocument. Tenslotte roept zij de gemeente op om door te pakken

met de uitvoering van het windbeleid, dit met het oog op het behalen van de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES) en het Klimaatakkoord.

Zienswijze 5:

Samenvatting

Indiener verzoekt de gemeenten om geen onomkeerbare, schadelijke besluiten te nemen en te stoppen met de plannen voor extreem grote, industriële windturbines maar te kiezen voor een alternatief windbeleid, zónder schadelijke gevolgen voor bewoners, landschap en natuur. Daarbij geeft indiener aan:

- dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de belangen van bewoners
- dat er geen ruimte én geen draagvlak is voor industriële windturbines;
- dat het toelaten van deze windindustrie een bedreiging vormt voor onze leefomgeving.
- dat is aangetoond dat de doelen voor duurzame energie en CO₂-reductie ook zónder de beoogde windturbines worden gehaald;
- dat de windenergie die extra nodig is beter op zee kan worden gerealiseerd;
- dat de gemeenten het belang van hun burgers voorop moeten stellen en moeten kiezen voor een verstandig en eerlijk beleid, dat niet ten koste gaat van bewoners, natuur en landschap;
- dat gemeenten die keuze hebben, want gemeenten zijn op geen enkele wijze verplicht om windindustrie toe te laten;

Verder benoemt indiener als nadelige effecten van het plaatsen van windmolens het veroorzaken van waardevermindering van woningen, van landschapsvervuiling, van gezondheidsklachten en van slagschaduw van de wieken.

Zienswijze 6, 12 en (deels) 16:

Samenvatting

Indieners geven aan dat er in beide gemeenten onder de inwoners geen draagvlak bestaat voor grote windmolens en dat deze niet passen in het karakteristieke Achterhoekse coulisselandschap. Verder geven zij aan dat compenserende maatregelen dat niet kunnen verhelpen en het wenselijk is om eerst alle alternatieven te onderzoeken voordat een windinitiatief in overweging wordt genomen.

Indieners brengen daarnaast in dat de gezondheid risico's voor omwonenden, evenals de effecten van laagfrequent geluid, worden onderschat en dat de effecten van grote windmolens onvoldoende zijn onderzocht. Verder geven zij aan dat de nieuwe landelijke normen onvoldoende bescherming bieden en Nederland lagere normen hanteert dan andere landen of de EU-richtlijnen. Zij wijzen daarnaast op de negatieve effecten van windmolens in zoekgebied K voor weidevogels en op de hoge waardevermindering van woningen. Ook geven indieners aan dat windmolens op land niet nodig zijn voor het behalen van de RES-doelstellingen en er een alternatief bestaat in het bouwen van windmolens op zee. Tenslotte brengen indieners in dat het bouwen van windmolens naar de toekomst toe veel afval oplevert en dus niet bepaald duurzaam is.

Zienswijze 7:

Samenvatting

Indieners merken op dat het ontwerp-Beleidsdocument zich richt op het plaatsen van voor de offshore bedoelde windmolens op land, en daarmee tussen bewoners, terwijl nog absoluut onduidelijk is welke gevolgen dat heeft. Zij spreken de hoop uit dat het gemeentebestuur zich niet zal verschuilen achter blijkbaar ongeschikte regelgeving en geven met voorbeelden aan dat de geluidsnormering veel te ruim is. Zij geven mee om:

- extra te focussen op efficiënt gebruik van energie en verduurzaming;
- energie-verslindende industrie te verplichten om te voorzien in eigen energie-opwek;
- kleinere windmolens te plaatsen en de offshore-windmolens op zee te laten;

- de energie van zonneparken te bufferen in waterstofopslag en zonne-opwekking uit te breiden;
  - andere energiebronnen te overwegen zoals geothermische energie/aardwarmte;
- Afsluitend vragen indieners om de plaatsing van offshore-windmolens in het landschap te heroverwegen omdat de negatieve effecten daarvan op gezondheid, natuur en levenskwaliteit te groot zijn om te negeren.

Zienswijze 8:

Samenvatting

Indiener geeft aan dat het ontwerp-Beleidsdocument niet aangeeft op welk onderverdeelstation de mogelijke windmolens worden aangesloten, waarbij het aansluiten daarop hoge kosten met zich meebrengt en op de exploitatie zal drukken. Verder vraagt indiener naar de stand van zaken over het intrekken van de laagvliegroute Linkroute 10A. Indiener vraagt zich verder af hoe milieuvriendelijk windmolens zijn vanwege het gebruik van duizenden liters afgewerkte olie en de stoffen die vrijkomen door slijtage van de coating op de rotorbladen. Indiener spreekt zich tenslotte uit tegen bovenwettelijke eisen voor landschappelijke inpassing van windmolens omdat dat weer extra druk geeft op toch al schaarse landbouwgrond.

Zienswijze 9:

Samenvatting

Indiener richt zich met name op paragraaf 4.2 uit het ontwerp-Beleidsdocument dat zich richt op participatie en financiële participatie en geeft aan dat deze tegenstrijdigheden en vaagheden bevat. Daarmee is het beoogd beleid op dit punt volgens indiener nog slechter dan bij de zonneparken en bovendien boterzacht als het gaat om diverse aspecten van procesparticipatie en financiële participatie en om begrippen zoals lokaal eigendom en lokaal eigenaarschap. Indiener stelt vragen over de procesparticipatie en het lokaal eigendom.

Zienswijze 10:

Samenvatting

Weidevogelvereniging Achterhoek brengt in dat het toelaten van grootschalige windmolens in het Beltrumse Veld onwenselijk is vanwege de aanwezigheid van belangrijke vogelgebieden voor relatief veel zeldzaam geworden en bedreigde akker- en weidevogels. Zij geeft aan dat het plaatsen van windmolens in open gebieden vaak op gespannen voet staat met het belang van de vogelbescherming en voor vogels leidt tot directe sterfte, verlies van leefgebied en barrièrevorming. Daarbij merkt zij op dat het plaatsen van windmolens niet strookt met het gemeentelijk streven naar biodiversiteit en dat de gemeente het gebied heeft aangewezen als weidevogelgebied maar deze beschermde status later stilzwijgend heeft opgeheven vanwege plannen voor windmolens. Weidevogelvereniging Achterhoek wijst er op dat de gemeenten van mening zijn dat het plaatsen van windmolens kan samengaan met het natuurbelang, terwijl de Vogelbescherming Nederland op een hele andere conclusie uitkomt. Zij vraagt om het belang van het Beltrumse Veld daarom nadrukkelijk mee te nemen in het windbeleid. De Weidevogelvereniging wijst daarbij met name op het bescherming van soorten zoals de wulp en de grutto en verzoekt om Achterhoek-breed onderzoek te doen naar mogelijk andere locaties voor windenergie. Ook geeft zij aan dat de ervaring heeft geleerd dat compenserende of mitigerende maatregelen niet werken bij het plaatsen van windmolens en dat ook trekvogels veel last hebben van windmolens. De Weidevogelvereniging merkt tenslotte op dat het gemeentelijk windbeleid grondig moet worden getoetst aan de wet- en regelgeving op dit gebied (Wet natuurbescherming, Wet ruimtelijke ordening) en aan de uitkomsten van het provinciale milieueffectrapport.

Zienswijze 11:

Samenvatting

Indiener geeft aan tegen het plaatsen van windmolens in zoekgebied K te zijn vanwege de korte afstand tot de woning, geluidhinder, de hinder voor dieren, slagschaduw, belemmering van het uitzicht en overlast door de bouw van de windmolens. Verder geeft indiener aan dat het rendement te laag is.

Zienswijze 12 (zie zienswijze 6):

Samenvatting

De zienswijzen van indiener komen overeen met de zienswijzen van indiener 6. Om die reden wordt verwezen naar de samenvatting, de beoordeling en de conclusies bij zienswijzen 6.

Zienswijze 13:

Samenvatting

Indiener richt de zienswijzen vooral op de meer praktische uitwerking van dit document vanuit de ervaringen met de zonneparken als het gaat om de vergunningverlening, het overleg met de directe omgeving en de handhaving. Aangegeven wordt dat het ontwerp-beleidsdocument geen zodanig heldere uitgangspunten kent die als selectie-tool kunnen dienen of kunnen borgen dat er ook sprake blijft van lokaal eigendom. Verder vragen de zienswijzen om verduidelijking van de paragrafen 2.1, 2.4.1, 4.1.3, 4.1.4, 4.1.6, 4.1.7, 4.2 en 4.3 en om daarbij aan te geven welke rol de gemeente daarbij zal nemen.

Zienswijze 14 (zie zienswijze 2):

Samenvatting

De zienswijzen van indiener komen voor wat betreft de eerste vier onderdelen bijna letterlijk overeen met de zienswijzen van indiener 2. Om die reden wordt verwezen naar de samenvatting, de beoordeling en de conclusies bij zienswijzen 2.

Wel vraagt indiener meer nadrukkelijk om nader te motiveren waarom de gemeenteraad van Berkelland er op 16 februari 2022 voor heeft gekozen om grote windmolens alleen in zoekgebied K toe te laten en het ontwerp-beleidsdocument dus niet van toepassing is op het overige gemeentelijke grondgebied.

Verder vraagt indiener om pas na de vaststelling van de landelijke windturbinebepalingen definitief te besluiten waar het zoekgebied binnen de gemeente past, dit omdat dat een veel logischer volgorde is die ten goede komt aan begrip en participatie. Tenslotte geeft indiener aan dat het voor iedereen veel logischer is om energie op te wekken waar deze wordt gebruikt en dat industriële windmolens daarom op of nabij industriegebieden thuishoren.

Zienswijze 15:

Samenvatting

Indiener brengt in dat het niet aangaat om windmolens toe te laten nabij een weidevogelgebied waarvan om onduidelijke de beschermde status is vervallen. Verder zullen zij zorgen voor geluidsoverlast voor omwonenden en voor een visuele verstoring van het landschap en de natuurlijke schoonheid van het gebied. Indiener geeft ook aan dat sprake zal zijn van slagschaduw en geluid die tot gezondheidsklachten zullen leiden en dat de komst van windmolens zal leiden tot waardevermindering van woningen. Indiener verzoekt tenslotte om alternatieve locaties te overwegen zoals op zee, met een minder grote impact op de omgeving, de lokale gemeenschap en het milieu.

Zienswijze 16 (zie ook zienswijze 6):

Samenvatting

Indiener brengt in dat het proces dat leidde tot het ontwerp-beleidsdocument grotendeels sturend is uitgevoerd en tijdens de participatiebijeenkomsten onvoldoende aandacht bestond voor de belangen en zorgen van de bewoners en de direct omwonenden van zoekgebied K. Daarbij leken de gastsprekers geselecteerd om het proces vooral niet te verstoren en bezaten zij op hun thema's onvoldoende kennis om vragen afdoende te kunnen beantwoorden. Verder was de GGD slechts passief aanwezig bij de thema-avond over gezondheid en is er geen tweede avond gehouden over dat thema terwijl dat wel was toegezegd en bewoners van het zoekgebied daar ook zelf sprekers mochten inbrengen.

Indiener geeft aan dat windmolens niet passen in het grootste weidevogelgebied van de Achterhoek of in het Achterhoekse coulissenlandschap. Voor het overige komen de zienswijzen van indiener overeen met de zienswijzen van indiener 6. Om die reden wordt voor de beoordeling daarvan verwezen naar de samenvatting, de beoordeling en de conclusies bij zienswijzen 6.

Zienswijze 17:

Samenvatting

De provincie Gelderland vraagt om tekstwijzigingen door te voeren in de passage over het niet-gealloceerde deel van de Achterhoekse RES-opgave. Verder brengt de provincie in dat zij bevoegd gezag is voor de vestiging van windparken (5-100 MW) en de gemeente dus niet alleen kan bepalen waar windparken gerealiseerd kunnen worden. Ook geeft zij aan dat het niet aan de gemeente is om zoekgebieden te laten afvallen maar dat het wel of niet laten afvallen van zoekgebieden in RES-verband gebeurt. Daarbij zijn de ruimtelijke uitgangspunten van de provincie leidend en niet die van de gemeenteraad, aldus de provincie, terwijl de voorkeur bestaat om de RES-opgave in te vullen in de zoekgebieden maar de provinciale milieueffectrapportage (PlanMER) aanleiding kan geven tot aanpassing, uitbreiding of inperking van de zoekgebieden uit RES1.0. Verder bevatten de provinciale zienswijzen 22 algemene opmerkingen met tekstuele verbeterpunten, aanbevelingen en inhoudelijke tips.

Zienswijze 18:

Samenvatting

De brief van RES Achterhoek is weliswaar gericht aan de gemeente Oost Gelre, maar uit de begeleidende mail komt duidelijk naar voren dat zij ook is gericht aan de gemeente Berkelland.

RES Achterhoek brengt in dat het niet-gealloceerde deel van de Achterhoekse RES-opgave (0,244 TWh) alleen kan worden ingevuld via windenergie, dat de gemeenten Oost Gelre en Berkelland zich met de ondertekening van RES1.0 er aan hebben verbonden om gezamenlijk met de andere gemeenten invulling te geven aan dat niet-gealloceerde deel, maar dat nog niet bekend is welk deel van de opgave terecht zal komen in de gemeenten Berkelland en Oost Gelre. RES Achterhoek verzoekt om in het definitieve beleidsdocument aan te geven dat de opgave voor Oost Gelre en Berkelland groter is dan omschreven en dat daarbij ook andere locaties in beeld kunnen komen. Verder verzoekt RES Achterhoek om de landelijke ontwerpwindturbinebepalingen niet op voorhand als uitgangspunt te nemen voor een beleidsregel en om daarbij ook niet al uit te gaan van de ontwerp-standaardwaarden. Daarbij spreekt RES Achterhoek de verwachting uit dat het Rijk de landelijke windturbinebepalingen uiteindelijk zal vaststellen op een manier die zowel mogelijkheden biedt voor het realiseren van windmolens als voor het beschermen van de omgeving. Zij verzoekt daarom om de nog vast te stellen ontwerpwindturbinebepalingen niet te gebruiken als toetsingskader maar als gevoeligheidsanalyse voor het behalen van de RES-opgave. Ook verzoekt zij om gebruik te maken van de ZEZAM-afwijking en uit te gaan van de 47dB(A) geluidsnorm, dit laatste omdat dat ook het geluidsniveaus is waarmee de begrenzing van de zoekgebieden K en I

(i) mede zijn bepaald. Verder geeft RES Achterhoek aan dat windturbines in het totaalbeeld ook positieve ecologische effecten hebben door bijvoorbeeld het verminderen van stikstof- en CO₂-emissie, effecten die juist aanleiding geven tot het plaatsen van windturbines.

Over de opmerking in het participatieverslag dat netcongestie geen onderdeel is van het windbeleid merkt RES Achterhoek op dat de gemeente hier een sturende rol kan hebben via onder meer een goede wind/zonverhouding en het bij elkaar brengen van vraag en aanbod (smart energy hubs).

Zienswijze 19:

Samenvatting

Indieners vragen zich af waarom niet wordt bekeken of de Achterhoekse doelstellingen alleen met 'zon' te halen zijn omdat de energiemaatschappijen immers leveren aan het landelijke netwerk, windmolens op zee veel efficiënter zijn en de RES-opgave niet kan worden gehaald in de zoekgebieden K en I (i). Op basis van voortschrijdend inzicht moet de doelstelling daarom niet meer gericht zijn op een energiemix, maar op zonne-energie. Daarbij speelt ook mee dat op land een lagere windsnelheid heerst en op zee geen omwonenden zijn die hinder ondervinden van windmolens, terwijl op land maar een fractie kan worden opgewekt van de windenergie die op zee is gepland.

Met verwijzingen naar de tekst van het ontwerp-Beleidsdocument wijzen indieners er op dat de stelling dat windenergie één van de goedkoopste vormen van duurzame energie is niet is onderbouwd met onderzoek. Zij geven aan dat daarom niet kan worden nagegaan of deze stelling klopt, rekening houdt met een aantal factoren die de efficiency beïnvloeden en ook van toepassing is op de Achterhoek.

Over het participatieproces vragen indieners om een opsomming te geven van de opbrengstpunten die de bewoners en de enquête hebben ingebracht of opgeleverd. Zij geven aan dat er sprake was van éénrichtingsverkeer en van vinkjes zetten in plaats van participatie. Gevraagd wordt waarom bij het bepalen van de zoekgebieden niets is gedaan met de online peiling van RES-Achterhoek die uitkomt op windmolens langs grote wegen en op bedrijventerreinen.

Indieners vinden de passage over participatie te vrijblijvend (pag. 5), betreuren dat de gemeenten de uitkomsten van de provinciale PlanMER niet afwachten, geven aan dat niet alleen ten zuiden van Neede maar ook in zoekgebied K een buisleiding aanwezig is en dat niet alleen Borculo-Noord maar ook zoekgebied K een stil gebied is waar windmolens 's nachts veel impact zullen hebben.

Ten aanzien van de kaartafbeeldingen vragen indieners zich af hoe de begrenzing van het zoekgebied is ontstaan en hoe nauwkeurig deze in de afbeelding op kaart is gezet. Omdat het zoekgebied in het westen geen ruimte biedt, verzoeken zij het zoekgebied te verkleinen tot de gebieden waar wel ruimte is. Ook vragen zij om te verduidelijken wanneer een windmolen 'solitair' is, welke minimale onderlinge afstand daar bij hoort en om te motiveren waarom wordt gekozen voor grootschalig open landschap en niet voor bosgebied. Verder zou een natuur-inclusief ontwerp verplicht moeten worden gesteld en zou 1 km afstand moeten worden gehouden tussen windmolens en gebieden met veel weidevogels. Daarbij vinden zij het opvallend dat het bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2012" weidevogels- en ganzengebieden kende in het zoekgebied

Zienswijze 20:

Samenvatting

Pure Energie Wind B.V. constateert dat de in het ontwerp-Beleidsdocument gemaakte keuzes het zeer onzeker maken dat de RES-opgave kan worden gehaald. Zij geeft aan dat dat komt door de toepassing van de landelijke ontwerpwindturbinebepalingen en door de eisen over lokaal eigendom. Daarom verzoekt Pure Energie Wind om af te zien van het gebruik van de geluidscontour van 600 m rondom moderne windturbines en van de nog ter discussie staande afstandsnorm van 2x tiphoogte uit de landelijke ontwerpwindturbinebepalingen. Verder verzoekt zij om juist wel mogelijkheden te bieden

voor maatwerk via de ZEZAM-afwijking. Ten aanzien van de eis van minimaal 51%- lokaal eigendom merkt zij op dat deze de start van nieuwe initiatieven belemmert en bovendien geen juridische grondslag heeft. Pure Energie Wind verzoekt daarom om bij het vaststellen van het beleidsdocument deze eis te laten vervallen.

Zienswijze 21:

Samenvatting

Indiener brengt in dat de gezondheidsrisico's van grote windmolens door slagschaduw, trillingen, geluid en het vrijkomen van giftige stoffen nog onvoldoende bekend zijn en vraagt wie aansprakelijk zal zijn voor gezondheidsklachten. Verder geeft indiener aan dat zij het nog mooie coulisselandschap aantasten en het weidevogelgebied zomaar is verplaatst terwijl er sprake is van zeer goede broedresultaten. Ook wijst indiener op de aanwezigheid van een laagvliegroute, die bovendien waarschijnlijk wordt uitgebreid, en op de netcongestie.

Zienswijze 22 en 23 (zie zienswijze 21):

Samenvatting

Indiener brengt in iets andere bewoordingen dezelfde zienswijzen in als indiener 21. Om die reden wordt verwezen naar de samenvatting, de beoordeling en de conclusies bij zienswijzen 21. Wel geeft indiener verder nog aan dat de doelen voor 2030 al bijna zijn behaald en dat dat reden is om na te denken over eventuele alternatieven.

Zienswijze 23 (zie zienswijze 22):

Samenvatting

Indiener brengt dezelfde zienswijzen in als indiener 22 (inclusief de aanvulling ten opzichte van zienswijzen 21). Om die reden wordt verwezen naar de samenvatting, de beoordeling en de conclusies bij zienswijzen 22.

Zienswijze 24:

Samenvatting

Indiener geeft aan dat het plaatsen van windmolens een milieuramp in wording is vanwege het afval, het te gebruiken beton en de te gebruiken olie. Verder brengt indiener in dat de gezondheidsrisico's van grote windmolens door slagschaduw, trillingen, geluid en het vrijkomen van giftige stoffen nog onvoldoende bekend zijn. Verder geeft indiener aan dat zij het markante landschap aantasten, dat het weidevogelgebied zomaar is verplaatst om plannen voor windmolens mogelijk te maken maar dat weidevogels niet te verplaatsen zijn. Tenslotte geeft indiener aan dat de doelen voor 2030 al bijna zijn behaald en er dus tijd genoeg is om na te denken over eventuele echte alternatieven die minder ingrijpend zijn voor de leefbaarheid in het gebied.

Zienswijze 25:

Samenvatting

Indieners geven expliciet aan dat hun zienswijzen zich niet alleen richten tot de gemeente Oost Gelre maar ook tot de gemeente Berkelland. Zij stellen dat wind op land niet nodig is omdat er voldoende wind op zee is en wordt ontwikkeld. De gemeenten kunnen dan ook niet zeggen dat wind op land hier verplicht is vanuit provinciaal of regionaal (RES) beleid. Het is een vrijwillige keuze, aldus indieners.

Daarbij vinden indieners dat Bosch en Van Rijn, als opsteller van o.a. bijlage 2 bij het beleidsdocument, niet onpartijdig is en stellen zij voor om een derde partij te vragen om de noodzaak van wind op land en alternatieven als zon op land en op daken te onderzoeken. Ook vinden indieners dat de gemeente in het beleidsdocument moeten opnemen dat zij niet bereid zijn om (een deel van) het restdeel van 0,244 TWh uit de

RES1.0 voor hun rekening te nemen om zo onzekerheid over de toekomst voor de inwoners weg te nemen.

Indieners missen in het beleidsdocument een reflectie van de gemeente op draagvlak en acceptatie door inwoners en vragen zich af of het draagvlak is gemeten. De door de gemeenten gebruikte instrumenten zijn volgens hen niet representatief waardoor niet gesproken kan worden over groot draagvlak. Verder vinden indieners dat de gemeenten verzaakten in hun voorlichtingsplicht door geen extra informatieavond over gezondheid te houden, omdat gezondheid de grootste zorg van inwoners is.

De gemeenten kunnen zich volgens indieners niet verschuilen achter de landelijke normen, waarbij enkel de aanwezigheid van de GGD op de themavond gezondheid niet voldoende was in de ogen van indiener. Ten aanzien van het geluidsaspect vinden indieners het onjuist dat de landelijke geluidsnormen uitgaan van jaargemiddelden. De gemeenten zouden zelf ook ruimte hebben om maximale geluidswaarden vast te stellen, terwijl ook een nulmeting zou moeten worden gedaan voor de woningen op minimaal 3 km van de windturbines. Tot slot doen indieners de suggestie om het in paragraaf 4.1.3 genoemde klachtensysteem uit te breiden met een stelsel van boetes en schadevergoedingen.

Over laagfrequent geluid geven indieners aan dat de landelijke geluidsnormen geen rekening houden met laagfrequent geluid, reden waarin zij de gemeenten verzoeken om zich hierin te verdiepen en dit meer aandacht te geven in het beleid. Met betrekking tot slijtage geven indieners aan dat door slijtage van de wieken (micro)deeltjes in de omgeving terecht kunnen komen, wat invloed zou kunnen hebben op de volksgezondheid. Zij vinden dat de gemeente vanuit het voorzorgbeginsel hierdoor geen grote windmolens moet toestaan, ook al zijn er geen landelijke normen voor.

Indieners merken op dat de gemeenten het weidevogelgebied opofferen voor grote windmolens, dat compenserende maatregelen weidevogels niet terugbrengen en dat windmolens een obstakel vormen voor andere (trek)vogels. Ook vinden zij dat obstakelverlichting verplicht moet worden gesteld, hoewel deze op grote afstand te zien is en hinder veroorzaken voor de inwoners. Permanente verlichting wordt echter onaanvaardbaar gevonden.

Indieners vragen aandacht voor de zorgplicht en het voorzorgbeginsel van de gemeenten bij grote projecten als windparken. Zo zouden alle gevolgen moeten worden overwogen. Verder gaan zij er van uit dat de gemeenten dezelfde procedure met de mogelijkheid voor zienswijzen doorloopt bij aanpassing van het beleidsdocument, mocht een evaluatie daartoe aanleiding geven.

Tenslotte vinden indieners dat de gemeente niet moet participeren in een windpark om aan de 51 % lokaal eigendom te komen, omdat dit om gemeenschapsgeld zou gaan om een politiek doel te halen tegen de wil van inwoners. Zij vinden dat er regels moeten worden opgenomen voor behoud van minimaal 51 % lokaal eigendom en dat 'lokaal' moet worden gedefinieerd als 'inwoners en bedrijven uit de gemeente'.

- Beoordeling van de zienswijzen en conclusies (thematisch)

Bij de ingediende zienswijzen komen veel thema's meerdere malen terug. Om niet onnodig in herhaling te vervallen, onderlinge verwijzingen zoveel mogelijk te voorkomen en daarmee de leesbaarheid te verhogen is er voor gekozen om de ingediende zienswijzen thematisch te behandelen. Wanneer de ingediende zienswijzen onderdelen bevatten die zich hier niet voor lenen, dan worden deze in de volgende paragraaf van dit hoofdstuk beoordeeld onder 'Aanvullende beoordeling per zienswijze'. In beide paragrafen van dit hoofdstuk wordt ook aangegeven of de zienswijzen aanleiding geven tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-Beleidsdocument.

Verder sluit het ontwerp-Beleidsdocument grote windmolens aan op de besluitvorming die in de gemeenten Oost Gelre en Berkelland al heeft plaatsgevonden over diverse aspecten van de energietransitie, waaronder het Akkoord van Groenlo 3.0, de uitvoering van de Regionale Energietransitie Achterhoek (RES1.0) en de mogelijkheden voor het realiseren van grote windmolens. Het vast te stellen beleidsdocument is dan ook bedoeld om kaders te stellen voor de bouw van grote windmolens in specifieke delen van de gemeenten die bekend zijn als zoekgebieden K en I (i). De vraag of het wenselijk is om daarvoor mogelijkheden te bieden is bestuurlijk dus al beantwoord, waarbij de gemeenteraad van Berkelland meer expliciet heeft aangegeven dat alleen zoekgebied K daarvoor in aanmerking kwam. De besluitvorming over het vast te stellen beleidsdocument richt zich daarom ook niet op de vraag of de gemeenten in de genoemde zoekgebieden wel of geen ruimte willen bieden aan het realiseren van grote windmolens. De zienswijzen over het ontwerp-beleidsdocument worden dan ook beoordeeld tegen de achtergrond van de bedoeling om te komen tot randvoorwaarden voor het realiseren van eventuele windmolens in de zoekgebieden K en I (i).

- Thema duurzaamheid / doelen behaald
(zienswijzen 5, 6, 12, 16, 19, 22, 23, 24 en 25)

In een aantal zienswijzen merken indieners op dat het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft geconcludeerd dat de doelstellingen voor de energietransitie al worden gehaald met de realisatie van de huidige geplande projecten en dat nieuwe windenergieprojecten op land hiervoor niet meer nodig zijn. Daarbij past echter de opmerking dat deze conclusie van het PBL uitgaat van de realisatie van de al vastgestelde Regionale Energiestrategieën (RES-sen) en dat de gemeenten Oost Gelre en Berkelland met het voorliggende beleidsdocument juist een bijdrage willen leveren aan het uitvoeren van RES1.0.

Ook is het van belang dat een Regionale Energiestrategie (RES) meer is dan alleen maar een overeenkomst tussen gemeenten. Bij een RES hoort immers een doelstelling die met name door het provinciebestuur wel degelijk kan worden afgedwongen door zelf de besluitvorming ter hand te nemen in de vorm van een projectbesluit.

Daarbij is 'wind op land' naast 'wind op zee' nodig als onderdeel van de energiemix en om de landelijke opgave voor grootschalige energieopwekking uit zon en wind op land van 35 terawattuur (TWh) in 2030 te halen. Dit komt ook weer naar voren uit de jaarlijkse Klimaat- en Energieverkenning (KEV, oktober 2023) van het PBL. De KEV is de monitoring op de uitvoering van nationale Klimaatwet en is te vinden via: [Klimaat- en Energieverkenning 2023 | Planbureau voor de Leefomgeving \(pbl.nl\)](#).

Zoals gezegd is het voor het behalen van de 35 TWh-doelstelling nodig om de afspraken uit alle RES-sen 1.0 allemaal uit te voeren. Het PBL heeft recent een monitor op de RES uitgebracht (PBL, 7 december 2023) die is gebaseerd op de voortgangsrapportages van de RES-regio's. Daaruit blijkt dat het doel van 35 TWh zeer waarschijnlijk gehaald wordt, maar dat het behalen van het streefdoel van 55 TWh in 2030 onwaarschijnlijk is. Nog afgezien van dat laatste, is het voor het behalen van het landelijke 35 TWh-doel nodig dat geplande projecten, plannen en ambities daadwerkelijk tot realisatie komen. De windopgave (ambitie) van 0,071 TWh en 0,058 TWh voor Berkelland resp. Oost Gelre is onze bijdrage aan het realiseren van de 1,35 TWh-doelstelling van RES Achterhoek doelstelling en daarmee ook de nationale 35 TWh-doelstelling voor 2030. Het blijft dus voor de 35 TWh doelstelling nodig om in de Achterhoek, en daarmee ook in Berkelland en Oost Gelre, nieuwe windparken te realiseren. De RES-monitor is overigens te vinden via: [Monitor RES 2023 | Planbureau voor de Leefomgeving \(pbl.nl\)](#).

Verder wijzen enige indieners op berekeningen van het Berkellandse dialoogplatform energietransitie (DET) waaruit zou blijken dat windenergie niet nodig is voor het behalen van de doelen voor 2030. Daarbij baseren zij zich echter op een selectie van de DET-conclusie over windenergie. Over windenergie geeft het platform namelijk het volgende aan: "Om het doel van 55% CO₂-reductie in 2030 te halen zijn windmolens, wanneer

bovenstaande wordt toegepast en gehaald, niet nodig. Toch hebben we wel rekening gehouden met vier windmolens van 5,5 MW om twee belangrijke redenen: 1) de balancering op het net is beter wanneer er een goede mix is tussen opwek van zon en wind, een betere balans betekent een robuuster en meer betaalbaar net en 2) windmolens zijn wel nodig om de doelen in 2050 en het regionale RES-doel in 2030 te halen. Daarom zien we wind als noodzakelijk om toe te passen en geeft het ons bovendien wat ruimte als een van de richtingen tegenvalt. De gemeenten onderschrijven deze conclusie omdat uit het theoretische model getalsmatig inderdaad volgt dat windenergie voor 2030 strikt genomen niet nodig is om in 2050 energieneutraal te zijn (overigens, volgens het model wel rond 2031-2035). Er zijn naast de theoretische modellen echter ook andere overwegingen, die ook de DET benoemt, zoals het betaalbaar en in balans houden van ons netwerk. Daarnaast vinden de gemeenten het ook van waarde om met windenergie een bijdrage te leveren aan oplossingen voor het wereldwijde CO₂-probleem.

Over het behalen van de RES-doelstelling wordt in de zienswijzen terecht opgemerkt dat nog niet de gehele regionale opgave is verdeeld onder de Achterhoekse gemeenten. Een zogeheten niet-gealloceerde deel van 0,244 TWh van de RES-opgave zou nog moeten worden ingevuld via windenergieprojecten. Hierover wordt bij de uitwerking van RES 2.0 een beslissing genomen. Daarbij is uit voortgangsrapportages intussen nog duidelijker naar voren gekomen dat dit deel van de Achterhoekse RES-opgave vanwege systeemefficiëntie zou moeten worden opgepakt met windprojecten. Met het nu lopende gemeentelijke beleidsproces wordt echter nog niet vooruitgelopen op de uitkomsten van RES2.0 en de manier waarop daarbij wordt omgegaan met het niet-gealloceerde deel van de opgave uit RES1.0.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema alternatieve bronnen
(zienswijzen 1, 6, 7, 12, 15, 17, 19 en 24)

In het kader van de energietransitie zijn verschillende vormen van duurzame energieopwekking in beeld. Dit geldt ook voor de vastgestelde RES1.0 waarbij bijvoorbeeld ook aandacht is voor zonne-energie. Daarbij komt echter duidelijk naar voren dat het behalen van de RES-doelstelling niet haalbaar is zonder toepassing van windenergie, dit nog afgezien van het gegeven dat de gemeente Berkelland de maximale omvang voor zonnepaneelvelden heeft begrensd. Ook voor de verdere toekomst blijft het van belang om een juiste mix van energiebronnen te realiseren, iets wat onder meer wordt onderstreept in het recent verschenen Nationaal Plan Energiesystemen. Daarbij zijn er wel beschouwingen gedaan over de periode na 2050, maar kennen de daarin getrokken conclusies nog wel de nodige onzekerheden over de beschikbaarheid en realisatie van eventuele alternatieven. Verder is het voor gemeenten niet mogelijk om hun RES-opgave in te vullen door in financiële zin deel te nemen aan wind-op-zee-projecten.

Waar het gaat om alternatieven voor windenergie wijst de gemeente er op dat zij in haar beleid ook insteekt op het beperken van energiegebruik en verduurzaming. Daarvoor zet zij in op subsidiemogelijkheden terwijl bedrijven worden gestimuleerd om onderling samen te werken bij hun energievoorziening (energie hubs). Verder laat de gemeentelijke regelgeving voor het buitengebied erfwindmolens onder voorwaarden toe, evenals grondgebonden zonnepanelen voor de eigen energievoorziening. Voor het realiseren van zonneparken op landbouwgronden is voor Berkelland wel een maximaal toelaatbare oppervlakte van 140 ha vastgesteld die inmiddels vrijwel geheel is ingevuld. Verder oriënteert de gemeente zich in het kader van de in 2021 vastgestelde Transitievisie

Warmte op de toepassing van aardwarmte en andere vormen van (collectieve) duurzame energiewinning.

Al met al is het niet zo dat de gemeente zich uitsluitend toelegt op de realisatie van windenergie. Als aanvulling op een stabiele energievoorziening is windenergie volgens de gemeente echter wel nodig als onderdeel van de totale energietransitie. Daarbij is het de bedoeling om via het beleidsdocument kaders te benoemen en randvoorwaarden te stellen aan het verlenen van medewerking aan eventuele initiatieven.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema RES-opgave: gemeente heeft keuze – rol provincie (zienswijzen 5, 6, 12, 16, 17 en 18)

Met de vaststelling van de RES1.0 hebben de gemeenten zich verbonden aan de taakstelling die daaraan is gekoppeld. Daarbij heeft de provincie de juridische middelen om af te dwingen dat de gemeenten zich inzetten voor de realisatie van deze opgave. Zo hebben provincies wel degelijk de bevoegdheid om via projectbesluiten zelf de besluitvorming voor windmolenprojecten over te nemen van het gemeentebestuur. In dat opzicht zijn de gemeenten dus ook juridisch te binden aan de RES-opgave, zelfs wanneer deze niet zou kunnen worden ingevuld door windenergie binnen de zoekgebieden K en I (i).

De gemeenten hebben het voorliggende beleidsdocument opgesteld om daarbij in ieder geval randvoorwaarden te stellen waaraan windmoleninitiatieven binnen deze twee zoekgebieden moeten voldoen. Omdat zoekgebied K de gemeentegrens tussen Oost Gelre en Berkelland overschrijdt, is dat proces gezamenlijk aangegaan. De uitkomst van dit beleidsproces zou vervolgens ook als input kunnen dienen voor een eventueel beleidsproces dat zich richt op het toelaten van grote windmolens buiten deze zoekgebieden. In dit beleidsdocument wordt echter niet vooruitgelopen op afspraken die in het kader van RES2.0 nog moeten worden gemaakt voor gebieden buiten de zoekgebieden K en I (i).

Inmiddels heeft het provinciebestuur aangegeven dat zij bij deze actualisatie van de RES-sen vasthoudt aan het RES1.0-bod van elke regio. Wel kan daarbij uiteindelijk sprake zijn van andere en nieuwe (zoek)gebieden voor windenergie. Het provinciebestuur ziet die dan als concrete invulling van RES1.0 en niet als nieuwe (wind)initiatieven zoals bedoeld in haar coalitieakkoord. Het voorliggende gemeentelijke beleidsdocument voor grote windmolens richt zich niettemin uitsluitend op de zoekgebieden K en I (i).

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument. Wel wordt paragraaf 2.3 aangevuld met een passage over de provinciale lijn bij de voortgang van de RES-sen.

- Thema zoekgebied K – besluit gemeenteraad Berkelland (zienswijzen 2, 17, 18 en 14)

De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben dit beleidsproces gezamenlijk doorlopen omdat het onder meer gaat om een gemeentegrensoverschrijdend zoekgebied uit RES1.0. Zoals gezegd is daarbij de besluitvorming die tot nu toe heeft plaatsgevonden het vertrekpunt. Mocht het realiseren van grote windmolens in andere delen van de gemeenten in beeld komen, dan zal voor het stellen van bijbehorende beleidskaders ook voor die gebieden een nieuw besluitvormingsproces nodig zijn. Naar de toekomst toe sluit het vaststellen van beleidskaders voor de zoekgebieden K en I (i)

dus niet uit dat buiten die gebieden absoluut nooit geen grote windmolens mogelijk zullen zijn. Wel zal daarvoor dan eerst afzonderlijke besluitvorming nodig zijn met een voorbereidend proces dat daarop is afgestemd.

Het nu voorliggende beleidsdocument gaat echter uit van de huidige stand van de besluitvorming en voor de gemeente Berkelland dus alleen van zoekgebied K. Het gaat dan ook niet aan om het beleidsdocument bij de vaststelling alsnog van toepassing te laten zijn op andere delen van het gemeentelijk grondgebied. Dit wordt niet anders nu het provinciebestuur inmiddels aangeeft dat zij eventuele aanpassingen van (zoek)gebieden door de actualisering/herijking van RES1.0 beschouwt als concrete invulling van het RES1.0-bod.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema landelijke normen (algemeen)
(zienswijzen 2, 6, 7, 12, 14 en 16)

In het ontwerp-beleidsdocument is al aangegeven dat op landelijk niveau wordt toegewerkt naar nieuwe landelijke normen voor windmolens. Het vaststellen daarvan is niet zomaar mogelijk, maar moet volgens Europese rechtsregels worden gebaseerd op een milieueffectrapportage. Waar de landelijke overheid dat bij de voorheen vastgestelde regels had nagelaten, wordt momenteel wel uitvoering gegeven aan deze verplichting en wordt daarbij ook aandacht besteed aan diverse aspecten die van invloed kunnen zijn op de volksgezondheid. In het milieueffectrapport wordt ook gewerkt met zogenaamde referentieturbines met een tiphoogte van 235 m en 280 m.

Daarbij heeft eind 2023 een ontwerp van de nieuwe landelijke windturbinebepalingen en een milieueffectrapport ter inzage gelegen. Hierover zijn bij het Rijk een groot aantal zienswijzen ingediend die moeten worden beoordeeld voordat de definitieve landelijke normen kunnen worden vastgesteld. Het is de bedoeling dat dat laatste uiterlijk op 1 juli 2025 zal zijn gebeurd.

Nu de nieuwe landelijke normen worden gebaseerd op uitgebreid onderzoek en ditmaal wel een milieueffectrapportage wordt doorlopen, gaan de gemeenten er van uit dat de nieuwe landelijke normen op de juiste manier tot stand worden gebracht. De gemeenten kunnen na vaststelling van deze nieuwe landelijke normen dan ook niet anders dan uitgaan van de juistheid en de toepasbaarheid van deze normen. Nu beide gemeenten voor 1 juli 2025 geen besluiten zullen nemen over het verlenen van vergunningen voor eventuele concrete windmoleninitiatieven, zullen de nieuwe landelijke normen na die datum het toetsingskader vormen voor dat soort plannen. Dit is ook de reden dat in het ontwerp-beleidsdocument al wordt gezegd dat de gemeenten zullen aansluiten bij deze nieuwe landelijke normen. Om daarbij de effecten van eventuele grote windmolens zo gering mogelijk te laten zijn, spreekt het ontwerp-beleidsdocument ook al uit dat de gemeenten geen gebruik zullen maken van de afwijkingmogelijkheden die de ontwerp-windturbinebepalingen kenden ten aanzien van bijvoorbeeld de geluidsnorm en de vaste afstandsnorm.

Het is niet uit te sluiten dat de landelijke normen er na de vaststelling anders zullen uitzien dan de ontwerp-windturbinebepalingen die het Rijk eind 2023 vrijgaf voor inspraak. Dit maakt echter niet dat de benadering van de gemeenten over de toepassing van de landelijke normen een andere gaat worden. Dit betekent dat de gemeenten deze landelijke normen gaan hanteren als toetsingskader voor eventuele windmoleninitiatieven en daarbij geen toepassing zullen geven aan eventuele afwijkingmogelijkheden die ook daarin wellicht worden ingebouwd. Met andere woorden: zonder exact te weten hoe de nieuwe landelijke normen precies gaan luiden, gaan de gemeenten uit van de meest strikte toepassing van deze landelijke normen.

Met deze beleidsmatige insteek willen de gemeenten op voorhand duidelijk maken dat zij binnen de toekomstige wettelijke normen een bijdrage willen leveren aan de energietransitie, maar daarbij ook de belangen van omwonenden zo goed mogelijk willen borgen. De gemeenten zijn van mening dat dit kan helpen om bij eventuele windmoleninitiatieven uit te komen op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en een goede afweging tussen het algemeen belang van de energietransitie en andere belangen in de betrokken gebieden.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema gezondheidsrisico's (zienswijzen 1, 5, 12, 16, 21, 22, 23, 24 en 25; onderwerp geluid: zienswijzen 3, 6, 11, 12, 13, 15, 16, 21, 22, 23, 24 en 25; onderwerp slagschaduw: zienswijzen 5, 11, 13, 15, 21, 22 en 23; onderwerp fijnstof: zienswijzen 3, 6, 8, 12, 16, 21, 22, 23, 24 en 25; onderwerp obstakelverlichting: zienswijze 25)

De nieuw vast te stellen landelijke normen en de bijbehorende milieueffectrapportage richten zich voor een belangrijk deel op het voorkomen van gezondheidsrisico's bij de toepassing van de vast te stellen normen. Zo is bij de milieueffectrapportage onder meer onderzoek gedaan naar laagfrequent geluid om te kunnen beoordelen of daarvoor een aparte landelijke norm zou moeten worden ingevoerd. Ten aanzien van bijvoorbeeld de geluidsnorm verwijst het milieueffectrapport verder naar elders in Europa toegepaste normen en zoekt het aansluiting bij Europese regelgeving. Ook voorzien de nieuwe landelijke normen in nieuwe regels ter beperking van slagschaduw en voor het toepassen van obstakelverlichting. Gelet op de omvang van het onderzoek dat bij het landelijke besluitvormingsproces wordt verricht, zijn de gemeenten van mening dat zij de gezondheidsrisico's bij de toepassing daarvan niet nog beter kan onderzoeken. Verder steken de gemeenten zoals gezegd in op een zo strikt mogelijke toepassing van de nieuwe landelijke normen zonder dat daarbij toepassing wordt gegeven aan afwijkingmogelijkheden die daarin wellicht worden opgenomen.

In het ontwerp-beleidsdocument is al aangegeven dat de nieuwe landelijke windturbinebepalingen (verduidelijkte) regels zullen gaan bevatten over slagschaduw en obstakelverlichting. Ook zullen zij regels gaan bevatten over het bijhouden en beschikbaar stellen van een logboek en over technische voorzieningen zoals een standstill-voorziening waarmee bijvoorbeeld de slagschaduw op slagschaduwgevoelige gebouwen kan worden bewaakt. De begrippen die daarbij worden gehanteerd krijgen daarbij een wettelijke definitie, als zij die al niet hebben in bestaande regelgeving. De gemeenten zullen dan ook toepassing aan geven bij de beoordeling van eventuele windinitiatieven.

De landelijke ontwerpwindturbinebepalingen gaan niet in op de slijtage van rotorbladen. Wel gaat de bijbehorende PlanMER in op erosie van bladen en de daarbij vrijkomende stoffen (zie pag. 44) en wordt daarin gemotiveerd waarom erosie niet is behandeld als beoordelingscriterium. Het kan echter zo zijn dat het Rijk naar aanleiding van zienswijzen op de ontwerpwindturbinebepalingen dit onderwerp alsnog opneemt in normen. Afgezien daarvan is dit echter geen onderwerp dat zich goed leent voor lokale normstelling.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema netcongestie
(zienswijzen 1, 2, 8, 14, 18, 21, 22 en 23)

Het is een gegeven dat de capaciteit van het bestaande (regionale) elektriciteitsnetwerk in de komende jaren overbelast zal raken als daartegen geen gerichte maatregelen getroffen worden. Om die reden hebben de netbeheerders een actieplan opgesteld dat zich richt op het uitbreiden van de netwerkcapaciteit, terwijl ook op landelijk beleid in gang wordt gezet (Nationaal Plan Energiesystemen, Nationaal Programma Energiehoofdstructuur). Niettemin kan het wellicht enige jaren duren voordat de plannen tot het gewenste resultaat zullen leiden en er geen sprake meer zal zijn van disbalans in het energiesysteem.

Tegelijkertijd kent ook de daadwerkelijk plaatsing van windmolens een lange voorbereidingstijd van waarschijnlijk meerdere jaren. De verwachting is dan ook dat de ontwikkeling van eventuele windmoleninitiatieven in de tijd gezien gelijk op zal lopen met de treffen maatregelen aan het distributienet. In ieder geval is dit een aspect waarmee initiatiefnemers rekening hebben te houden en ongetwijfeld ook rekening mee zullen houden. Dit geldt niet alleen voor de mogelijkheden om aan te sluiten op het netwerk, maar ook voor de kosten die gemoeid zijn met het realiseren van die aansluiting vanuit de projectlocatie. Het stellen van specifieke gemeentelijke randvoorwaarden over dit aspect heeft echter geen meerwaarde.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema landschap
(zienswijzen 1, 5, 6, 11, 12, 13, 16, 19, 21, 22, 23 en 24)

Het is voor iedereen, en dus ook voor het gemeentebestuur, volstrekt duidelijk dat de eventuele realisatie van windmolens effect zal hebben op het landschap in en rondom de zoekgebieden. Om landschappelijke aspecten te kunnen meewegen in de besluitvorming benoemt het ontwerp-beleidsdocument daarom in paragraaf 4.1.6 al als randvoorwaarde dat een windmoleninitiatief gepaard moet gaan met een landschapsplan.

De randvoorwaarden steken daarbij in op een landschapsplan dat het landschappelijke aspect vanuit de omgeving benaderd. Zo moet het bijvoorbeeld voorzien in het nemen van passende maatregelen binnen de zichtlijnen op de eventuele windmolens. Deze randvoorwaarden zijn gesteld omdat bouwwerken zoals windmolens eenvoudigweg niet zijn te 'verstoppen' achter een groene omzoming op de bouwlocatie zelf maar het wel wenselijk is om het visuele effect vanuit de bewoners en gebruikers van de omgeving zo veel mogelijk te beperken.

Overigens zijn landschappelijke effecten ook bij andere vormen van grootschalige energieopwekking niet te voorkomen, waarbij sommige zienswijzen zich ook uitspreken tegen het toelaten van grootschalige zonnevelden. Omdat grootschalige energieopwekking dus per definitie landschappelijke impact heeft, en dan zeker in het geval van windmolens, verlangen de gemeenten dus dat dit aspect nadrukkelijk wordt betrokken bij het ontwerp van een windmoleninitiatief.

De ingediende zienswijzen richten zich overigens vooral in algemene zin op de landschappelijke impact van het bouwen van windmolens, en niet zozeer op de inhoudelijke criteria die aan het landschapsplan worden gesteld. De zienswijzen geven op dit punt dan ook geen aanleiding tot aanvullingen.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema ecologie en weidevogels
(zienswijzen 6, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24 en 25)

In het ontwerp-Beleidsdocument is al benoemd dat een deel van het zoekgebied K voorheen was aangemerkt als weidevogelgebied. De gemeente bestrijdt ook allerminst de aanwezigheid van weidevogels zoals de wulp en de grutto in met name dit deel van het zoekgebied. Het ontwerp-beleidsdocument geeft in paragraaf 4.1.7. (ecologische aspecten) dan ook expliciet aan dat binnen een gedeelte van zoekgebied K weidevogels aanwezig zijn en dat hieraan bij het te verrichten ecologische onderzoek nadrukkelijk aandacht moet worden besteed.

Het is overigens zeker niet zo dat de aanduiding van een deel van zoekgebied K als weidevogelgebied in 2021 “stilzwijgend” uit het ontwerp-bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2020” is verdwenen. Dit is namelijk gebeurd naar aanleiding van inspraakreacties over het voorontwerp-bestemmingsplan. Deze wezen op een tussentijdse aanpassing van de provinciale Omgevingsverordening waarmee de aanduiding van dit gebied als weidevogelgebied was geschrapt (besluit van Provinciale Staten van 19 december 2018 over Actualisatieplan Omgevingsverordening 6). De beoordeling van de inspraakreacties over het voorontwerp-bestemmingsplan is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en heeft in 2021 via het inspraakverslag voor iedereen ter inzage gelegen als onderdeel van het ontwerp-bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2020”. Dat de aanpassing van de aanduiding voor weidevogelgebieden is doorgevoerd naar aanleiding van de provinciale besluitvorming is hierin ook toegelicht, evenals in de zienswijzennota bij het door de gemeenteraad vastgestelde bestemmingsplan “Buitengebied Berkelland 2020”. Deze documenten zijn nog altijd voor iedereen beschikbaar, terwijl de informatie over het niet langer actueel zijn van de aanduiding als ‘weidevogelgebied’ in de provinciale Omgevingsverordening ook is gedeeld tijdens en naar aanleiding van de informatiebijeenkomsten ter voorbereiding op het ontwerp-beleidsdocument.

In het vast te stellen beleidsdocument blijft hoe dan ook de randvoorwaarde staan dat eventuele initiatiefnemers bij hun plannen nadrukkelijk onderzoek moeten doen naar de aanwezigheid van weidevogels. Daarbij moet vanzelfsprekend niet alleen het effect van een project op weidevogels maar ook op andere flora en fauna worden onderzocht. De uitkomsten van dat onderzoek moeten worden beoordeeld volgens de kaders die voorheen volgens de Wet natuurbescherming golden en tegenwoordig gelden volgens de Omgevingswet (provinciale bevoegdheid met monitoringsverplichtingen). Zo nodig kunnen daarbij mitigerende of compenserende maatregelen aan de orde zijn, terwijl het zelfs zo kan zijn dat nadelige effecten voor flora en fauna zodanig zijn dat uiteindelijk geen toestemming kan worden verleend voor een project. Dit alles is echter pas te beoordelen aan de hand van een concreet initiatief, reden waarom dit aspect nadrukkelijk wordt benoemd in het beleidsdocument.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema laagvliegroute / oefengebied laagvliegen helikopters
(zienswijzen 8, 21, 22 en 23)

De militaire laagvliegroute (Linkroute 10A) was een laagvliegroute voor jacht- en transportvliegtuigen die liep vanuit Noord-Nederland naar de Duitse grens bij Winterswijk. Zij liep over het grondgebied van de gemeenten Berkelland en Oost Gelre en ook over zoekgebied K. In 2020 maakte de Staatssecretaris van Defensie bekend dat deze

laagvliegroute zou worden opgeheven, een beslissing die tot voor kort echter nog niet was vertaald in een aanpassing van de landelijke regelgeving.

Over de status van deze militaire laagvliegroute kan inmiddels echter worden opgemerkt dat afgelopen voorjaar de procedure is doorlopen om deze te schrappen uit de landelijke regelgeving. Zo besloot de Minister van Infrastructuur en Waterstaat op 11 april 2024 om het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) op dit onderdeel aan te passen (Staatsblad 2024, 116). Ook heeft de Minister de geometrische begrenzing van de laagvliegroute verwijderd uit de Omgevingsregeling (Staatscourant 14645). Deze wijzigingen in het Bkl en in de Omgevingsregeling zijn op 1 juli 2024 in werking getreden (Staatsblad 2024, 166) en deze militaire laagvliegroute staat inmiddels ook niet meer op de digitale weergave van het Bkl op de landelijke voorziening ([Regels op de kaart - Omgevingsloket \(overheid.nl\)](#)). Dit betekent dat de militaire laagvliegroute voor straaljagers definitief en ook in juridische zin is komen te vervallen.

Daarnaast heeft het Ministerie van Defensie in het kader van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie inderdaad ook onderzoek gestart naar de mogelijkheid om delen van de Achterhoek te gebruiken als oefengebied voor het laagvliegen met helikopters. Defensie is voor dit soort laagvlieggebieden niet alleen op zoek open gebieden, maar ook naar gebieden met enige diversiteit zodat bij het laagvliegen routes moeten worden gezocht en juist het manoeuvreren kan worden geoefend.

Het Ministerie van Defensie heeft voor dit onderzoek een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld waarin zij aangeeft welke onderzoeken zij wil gaan verrichten bij de milieueffectrapportage voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. De gemeenten Berkelland en Oost Gelre hebben over deze NRD een zienswijze ingediend waarin zij onder meer wezen op de aanwezigheid van een zoekgebied voor windenergie in het gedeelte van de Achterhoek dat in de NRD is aangewezen als mogelijk laagvlieggebied voor helikopters. Daarop is vanuit het Ministerie van Defensie inmiddels aangegeven bij het aanwijzen van laagvlieggebieden rekening wordt gehouden met andere ruimtevragen.

De volgende stap in dit landelijke proces is het ter inzage leggen van een ontwerp van het Nationaal Programma met een bijbehorend milieueffectrapport. De gemeenten zullen de voortgang van dit proces blijven volgen maar hebben op dit moment niet de indruk dat het eventueel aanwijzen van laagvlieggebieden voor helikopters een belemmering gaat vormen voor het realiseren van windmolens in zoekgebieden.

Conclusie

Dit thema geeft aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument door de verwijzing in paragraaf 5.2 naar de militaire laagvliegroute te schrappen.

- Thema waardevermindering woningen (zienswijzen 5, 6, 12, 15 en 16)

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kunnen nadelige effecten hebben op de waarde van onroerende goederen in de omgeving. Om die reden kent de wetgeving een stelsel van nadeelcompensatie, voor het in werking treden van de Omgevingswet op 1 januari 2024 ook wel bekend als 'tegemoetkoming in schade' en 'planschade'. Kort gezegd richt dit stelsel zich op de vergoeding van schade die ontstaat door de uitoefening van overheidstaken waarbij deze schade uitstijgt boven het normaal maatschappelijk risico en de benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar wordt getroffen.

De regeling over nadeelcompensatie in de Omgevingswet is de opvolger van de regeling over tegemoetkoming in schade/planschade in de voorheen geldende Wet ruimtelijke ordening (Wro). Daarbij kan deze nadeelcompensatie pas worden ingeroepen nadat bijvoorbeeld een omgevingsplan is vastgesteld of een omgevingsvergunning is verleend. Het vaststellen van een beleidsregel zoals het voorliggende beleidsdocument is echter

geen wettelijke grondslag voor het toekennen van nadeelcompensatie op grond van de Omgevingswet. Een dergelijk besluit is in artikel 15.1 van de Omgevingswet namelijk niet genoemd als grondslag voor het toekennen van vergoeding van schade.

Dit betekent dat de vaststelling van het beleidsdocument nog geen schadeveroorzakend besluit is zoals bedoeld in artikel 15.1 van de Omgevingswet. Wel gelden eventuele latere besluiten over de wijziging van het omgevingsplan of het verlenen van een omgevingsvergunning als schadeveroorzakend besluit. De vraag of en in hoeverre sprake zal zijn van waardevermindering van woningen en het toekennen van nadeelcompensatie komt ook pas dan aan de orde. De omvang van eventuele waardevermindering kan ook pas dan worden bepaald aan de hand van het concrete initiatief waarop de besluitvorming zich richt. Net als voorheen kan de toe te kennen nadeelcompensatie uiteindelijk worden verhaald op de initiatiefnemer. De gemeente is ook gewoon om dat te doen zodat een exploitant op dat punt inderdaad op voorhand rekening heeft te houden met een kostenpost.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema business case / exploitatie
(zienswijzen 2, 8, 11 en 14)

Hiervoor is al aangegeven dat de kosten voor het aansluiten van een windinitiatief op het distributienetwerk voor rekening komen van de initiatiefnemer en ongetwijfeld een weerslag zullen hebben op de case business en de exploitatie. Daarmee is op voorhand echter nog niet te zeggen dat deze kosten de realisatie van een windinitiatief in zoekgebied K onmogelijk maken. Bovendien is het maar de vraag of in andere delen van de gemeenten betere mogelijkheden bestaan voor het realiseren van windmolens en het invullen van de RES-opgave. Daarbij zal overigens ook de uitkomst van het provinciale windbeleid (incl. PlanMER) en de besluitvorming over de landelijke windturbinebepalingen van belang kunnen zijn.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Thema lokaal eigendom en financiële participatie
(zienswijzen 2, 4, 9, 13, 14, 19, 20 en 25)

Het ontwerp-beleidsdocument benoemt in paragraaf 4.2 randvoorwaarden voor procesparticipatie en financiële participatie. Deze randvoorwaarden zijn in algemene bewoordingen gesteld en bieden de mogelijkheid om eventueel binnenkomende initiatieven te beoordelen. Zij schrijven echter niet in detail voor hoe vorm en inhoud moet worden gegeven aan procesparticipatie en financiële participatie. Dit is ook niet goed mogelijk omdat de contouren van eventuele projecten op voorhand niet zijn te voorspellen. Daarom hebben de gemeenten vooral beschreven welke elementen zij belangrijk vinden als het gaat om procesparticipatie en financiële participatie.

Het begrip 'lokaal eigendom' is als vorm van financiële participatie omschreven in de begripsbepalingen in bijlage 1 van het ontwerp-beleidsdocument. Het betekent "...dat inwoners en (lokale) ondernemers samen, deels of volledig eigenaar zijn van een windpark". Deze beschrijving beperkt de omschreven eigendomssituatie niet tot een bepaalde periode maar geeft haar via het woord "zijn" weer als een voortdurende situatie van eigenaarschap. Dit komt echter nog duidelijker naar voren wanneer zij wordt

aangevuld tot "...eigenaar zijn en blijven van een windpark", reden waarom deze begripsomschrijving wordt aangevuld (aanvulling is onderstreept).

Uit de zienswijzen over het thema 'lokaal eigendom' komt daarnaast naar voren dat het wenselijk is om het begrip "omwonenden" helder te definiëren. De begrippenlijst wordt daarom aangevuld met een beschrijving van dit begrip. Deze geeft aan dat het naast 'mensen die in de buurt wonen' ook gaat om in de omgeving aanwezige bedrijven en om eigenaren van in de omgeving aanwezige percelen. Als omschrijving van het begrip "omwonenden" wordt daarom aangehouden: "mensen die in de buurt wonen, bedrijven die in de buurt gevestigd zijn en/of eigenaren van in de buurt gelegen percelen". Omdat het thema 'lokaal eigendom' verder gaat over de invulling van de gemeentelijke RES-opgave, wordt in het verlengde van de omschrijving van het begrip "omwonenden" ook de omschrijving van het begrip "lokaal eigendom" aangevuld tot: "Een vorm van financiële participatie die betekent dat inwoners en (lokale) ondernemers/grondeigenaren uit de gemeenten Oost Gelre en/of Berkelland samen, deels of volledig eigenaar zijn en blijven van een windpark" (aanvullingen zijn onderstreept). Op deze manier is duidelijker wat in het beleidsdocument wordt verstaan onder "omwonenden" terwijl ook beter in beeld is dat de kring van betrokkenen bij "lokaal eigendom" ruimer kan zijn dan alleen de omwonenden.

Daarbij zeggen de gemeenten niet in detail hoe lokaal eigendom moet worden georganiseerd omdat daarvoor meerdere vormen denkbaar zijn. Wel stellen wij een ondergrens en geven wij bij selectie van meerdere initiatieven de voorkeur aan het hoogste percentage lokaal eigendom. Daarbij komt het wel sterker over om al in de inleidende paragraaf 1.2 aan te geven dat (financiële) participatie van omwonenden voor de gemeenten een voorwaarde is (n.a.v. zienswijzen 19).

Verder is het denkbaar dat een gemeente participeert in een windmoleninitiatief, maar is dat geen doel op zich. Dit zou een heel directe, en misschien wel de beste, manier zijn om grip te houden op lokaal eigendom en invulling te geven aan de eis van ten minste 51% aan lokaal eigendom. Daarbuiten is het op basis van de bestaande rechtsverhoudingen een gegeven dat het voor overheden altijd ingewikkeld is om vanuit hun publiekrechtelijke rol eisen te stellen aan privaatrechtelijke eigendomsverhoudingen of aan gedragingen die op zichzelf geen effect hebben op de fysieke leefomgeving. Op landelijk niveau zullen hieraan wellicht kaders worden gesteld via de Energiewet. Bij de parlementaire behandeling van deze Energiewet is overigens een amendement aangenomen dat zich richt op lokaal eigendom. Dit amendement-Rooderkerk biedt provincies en gemeenten de mogelijkheid om een verordening vast te stellen met regels over de motiveringsplicht ten aanzien van lokaal eigendom bij de opwek van hernieuwbare energie. De gemeenten zijn van plan om dit instrument toe te passen nadat de Energiewet in werking zal zijn getreden en voordat de nieuwe landelijke windturbinebepalingen worden vastgesteld.

Daarvoor zal dan wel een apart besluitvormingsproces nodig zijn omdat deze verordening niet alleen betrekking kan hebben op windenergie, maar ook op andere vormen van energie-opwek. Ook kan deze verordening van toepassing zijn op het gehele gemeentelijke grondgebied en niet alleen op de zoekgebieden K en I (i) waarop dit beleidsdocument voor grote windmolens zich richt. Daarbij kan de tekst uit paragraaf 4.2 van het beleidsdocument wel gelden als vertrekpunt voor het vaststellen van de gemeentelijke verordening op basis van de Energiewet.

Conclusie

Het tekstvoorstel over (financiële) participatie als voorwaarde voor initiatieven wordt overgenomen (paragraaf 4.2). Het begrip "omwonenden" wordt omschreven, waarbij het gebruik van het begrip in de tekst wordt afgestemd op deze omschrijving, en het begrip "lokaal eigendom" wordt verduidelijkt. Verder wordt de regeling over lokaal eigendom meer concreet uitgewerkt in een nog vast te stellen Verordening Lokaal Eigendom.

- Thema draagvlak / belangenafweging / participatieproces (zienswijzen 5, 6, 7, 9, 12, 16, 19 en 25)

Het door de gemeenten ingezette participatieproces richtte zich niet per se op het vergroten van het draagvlak voor het gemeentelijk windbeleid of het bereiken van draagvlak bij iedere mogelijke betrokkene. Ook de gemeenten wisten wel dat de mogelijke komst van windmolens in een gebied niet positief zou worden ontvangen, ongeacht om welk gebied het daarbij dan ook zou gaan. Wel wilden de gemeenten via het participatieproces informatie verschaffen, vernemen welke punten van zorg er zoal leefden in de zoekgebieden en of er wellicht ook gedachten bestonden over eventuele oplossingsrichtingen.

Uit de zienswijzen over het ontwerp-Beleidsdocument komt duidelijk naar voren dat de gemeenten er niet in zijn geslaagd om alle bestaande zorgen weg te nemen. Dit was tijdens het participatieproces ook wel duidelijk en ook zeker niet de insteek van het gevoerde proces. Wel geeft het de gemeenten aanleiding om het ontwerp-Beleidsdocument op onderdelen nader te verduidelijken of aan te vullen zodat op een aantal onderdelen zoveel mogelijk duidelijkheid kan worden gegeven. Dit blijft overigens lastig nu het gaat over een thema met voortdurende ontwikkelingen op verschillende overheidsniveaus.

Aan de besluitvorming over een beleidskader voor grote windmolens binnen de zoekgebied K en I (i) ging de vraag vooraf of er plekken waren die als zoekgebied voor windmolens konden gelden. Daarbij is gezocht naar zoekgebieden waar het realiseren van windmolens zo weinig mogelijk zou conflicteren met andere belangen, dit in de wetenschap dat er geen enkel gebied te vinden zou zijn waar helemaal geen belangentegenstelling aan de orde zou zijn. Met andere woorden: al bij de aanduiding van de zoekgebieden in het RES-proces heeft een eerste belangenafweging plaatsgevonden.

Bij het opstellen van het ontwerp-beleidsdocument is daarop voortgebouwd maar tegelijkertijd rekening gehouden met het gegeven dat in 2025 nieuwe landelijke normen voor windturbines in werking zullen treden. Nadat daarvoor een milieueffectrapportage zal zijn afgerond. Voor de toepassing van deze nieuwe landelijke normen geven de gemeenten in hun beleid op voorhand al aan dat zij niet van plan zijn om mee te werken aan flexibiliteitsmogelijkheden die in die nieuwe regels wellicht een plek zullen krijgen. Verwijzend naar de afwijkingsmogelijkheden uit ontwerp-windturbinebepalingen van oktober 2023 willen zij het dus houden op de toepassing van standaardwaarden voor geluid (ontwerp-norm: 45 dB_{Lden}/39 dB_{Lnight}.) en de beoogde vaste afstandsnorm (ontwerp-norm: minimaal 2 x tiphoogte). Het is de bedoeling van de gemeenten om ook na eventueel gewijzigde vaststelling van de landelijke normen vast te houden aan de strengste normen, dit met het oog op een zo goed mogelijke bescherming van belangen van omwonenden binnen de (toekomstige) wettelijke kaders. Het beleidsuitgangspunt voor het toelaten van grote windmolens binnen een zoekgebied komt dus niet zozeer naar voren uit het hanteren van een bepaalde norm, maar veel meer uit de keus om na vaststelling van de nieuwe landelijke windturbinebepalingen de strengste wettelijk norm te hanteren om daarmee de belangen van de omgeving zoveel mogelijk te ontzien. Daarnaast bevat het uiteindelijke beleidsdocument ook kaders en randvoorwaarden over landschap en ecologie, waarbij op het laatste gebied nadrukkelijk onderzoek moet worden gedaan naar en acht geslagen moet worden op de aanwezigheid van weidevogels. Op deze manier willen de gemeenten zoals gezegd een bijdrage leveren aan de energietransitie binnen de zoekgebieden, maar gelet op het voorzorgbeginsel zeker niet ten koste van alles.

Het verloop van het participatie- en informatieproces is weergegeven in het participatieverslag dat als bijlage is toegevoegd aan het ontwerp-beleidsdocument. Het participatieverslag verwijst via de kolom 'Beleidsvoorstel' (zie pag. 18 e.v.) naar de tekst van het ontwerp-beleidsdocument. Tijdens het proces heeft inderdaad het idee ontstaan voor een tweede thema-avond over het thema 'Gezondheid' waarbij dan ook ruimte zou

zijn voor gastsprekers die vanuit het gebied zouden worden aangedragen. Uiteindelijk hebben contacten over de exacte opzet van een dergelijk tweede bijeenkomst ertoe geleid dat deze niet is doorgegaan, terwijl later ook bleek dat het gezondheidsthema een plek kreeg in (de onderzoeken bij) de landelijke ontwerp-windturbinebepalingen. Overigens zijn geluidsopnames van de thema-avonden gedeeld via de gemeentelijke websites. Daarop is ook documentatie en informatie gedeeld naar aanleiding van vragen die tijdens de thema-bijeenkomsten werden gesteld.

Conclusie

Dit thema geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

- Aanvullende beoordeling per zienswijze en conclusies per zienswijze

Zienswijze 1:

Beoordeling

Geen aanvullingen (beoordeeld per thema).

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 2 (en deels 14):

Beoordeling

Het ontwerp-beleidsdocument voor grote windmolens bouwt voort op de Regionale Energiestrategie die voor de Achterhoek is vastgesteld (RES1.0) en op de beslissing van de gemeenteraad van Berkelland om grote windmolens alleen in zoekgebied K toe te laten. Om in ieder geval globaal na te gaan of en in hoeverre de zoekgebieden K en I (i) mogelijkheden zouden kunnen bieden voor het realiseren van windmolens, is eind 2022 een gebiedsanalyse verricht. Deze gebiedsanalyse is als bijlage toegevoegd aan het ontwerp-beleidsdocument en geeft weer dat ook binnen de zoekgebieden omgevingsfactoren bestaan die belemmerend zouden kunnen werken voor het realiseren van windmolens. Uit de gebiedsanalyse blijkt dan ook dat zeker niet overal in het zoekgebied windmolens gerealiseerd kunnen worden.

Wanneer de gemeente ook in andere gebieden grote windmolens zou willen toestaan, dan zou ook daarvoor een soortgelijke gebiedsanalyse kunnen worden gedaan. Door op die manier verder in te zoomen op die gebieden, kan ook daarvoor een scherper beeld ontstaan over eventuele belemmeringen die in de RES1.0 al zijn benoemd. Vooralsnog is deze verdiepingsslag voor de Berkellandse RES-zoekgebieden alleen gemaakt voor zoekgebied K. De keus om in Berkelland alleen windmolens toe te staan in zoekgebied K was toen echter al gemaakt op basis van RES1.0.

Ook het proces om te komen tot nieuwe landelijke regels voor windmolens is voor zover mogelijk meegenomen in het ontwerp-beleidsdocument. De gemeenten zijn het met indieners eens dat het prettiger zou zijn als de nieuwe windturbinebepalingen al zouden zijn vastgesteld voordat het gemeentelijk beleid wordt vastgesteld. Tegelijkertijd willen de gemeenten hun beleidskader echter graag vaststellen voordat er windinitiatieven worden ingediend op basis van de nieuwe landelijke regelgeving. Daarmee wordt namelijk voorkomen dat de gemeenten worden geconfronteerd met plannen die weliswaar voldoen aan de wettelijke voorwaarden maar niet aan het beleidskader dat de gemeenten willen gaan hanteren. Om die reden hebben de gemeenten het ontwerp-beleidsdocument ter inzage gelegd na het verschijnen van de landelijke ontwerp-windturbinebepalingen, maar willen zij hun beleidskader vaststellen voordat de landelijke windturbinebepalingen definitief worden vastgesteld.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 3:

Beoordeling

Geen aanvullingen (beoordeeld per thema).

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 4:

Beoordeling

In paragraaf 4.1.9 van het ontwerp-beleidsdocument is inzicht gegeven in de mogelijke gevolgen van de landelijke ontwerpwindturbinebepalingen voor geluid en afstand. Op advies van Bosch en Van Rijn is de conceptnorm voor geluid als vuistregel vertaald naar indicatief 600 m afstand en verbeeld in figuren 6 tot en met 10. Bij deze kansenskaarten voor zoekgebieden K en I (i) is gebruik gemaakt van de referentieturbines die het Rijk in haar PlanMER hanteerde bij de ontwerpwindturbinebepalingen.

Hierbij is de kanttekening gemaakt dat de kansenskaarten een indicatief beeld geven. De figuren zijn daarmee niet allesbepalend en betekenen ook niet dat de gemeente streeft naar windmolens met een tiphoogte van 235 m of 280 m. Deze disclaimer is ook meegegeven op de informatiemarkt van 7 december 2023. Als – zoals indiener stelt – stillere molens worden gebruikt, dan kunnen de kansenskaarten er inderdaad anders gaan uit zien.

Tenslotte vraagt ProWind om de uitvoering van het beleid na vaststelling voortvarend op te pakken. Deze wens nemen wij voor kennisgeving aan, maar na vaststelling van het beleid ligt de bal vooral bij initiatiefnemers voor windparken. De gemeente zal echter niet nalaten om – zodra er een initiatief voor een windpark is ingediend – dit voortvarend op te pakken en in behandeling te nemen. Wel zal de gemeente daarbij ook aandacht hebben voor het doorlopen van een zorgvuldig proces.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 5:

Beoordeling

Geen aanvullingen (beoordeeld per thema).

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 6, 12 en (deels) 16:

Beoordeling

Wij zijn het met indieners eens dat het realiseren van windmolens ook nadelige effecten heeft voor het milieu en de directe woon- en leefomgeving. Zo vraagt het om de nodige bouwmaterialen en levert het inderdaad ook nieuwe afvalstromen op. De gemeente realiseert zich dit terdege. Daar staat echter tegenover dat windenergie in zijn

algemeenheid een belangrijke bijdrage levert aan de energietransitie, terwijl ook andere vormen van energievoorziening nadelen kennen.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 7:

Beoordeling

In het ontwerp-beleidsdocument hebben de gemeenten een inschatting gegeven van de mogelijkheden die de landelijke ontwerp-windturbinebepalingen overlaten voor het realiseren van windmolens. In aansluiting op het milieueffectrapport bij deze ontwerp-bepalingen is uitgegaan van de daarin gehanteerde referentieturbines met een hoogte van 235 m en 280 m (tiphoogte). Dit wil echter niet zeggen dat de gemeenten streven naar windmolens van een dergelijke hoogte. Wel bestaat de verwachting dat nieuwe windinitiatieven zullen uitgaan van een hogere tiphoogte dan al bestaande windmolens. Door het stellen van een landelijke afstandsnorm zal dat echter ook gepaard moeten gaan met een grotere afstand ten opzichte van windturbinegevoelige gebouwen zoals bijvoorbeeld woningen. Ook zal vanuit het gemeentelijk beleid worden geëist dat door het opstellen en uitvoeren van een landschapsplan aandacht wordt besteed aan de nadelige landschappelijke effecten die het realiseren van windmolens met zich mee zal brengen.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 8:

Beoordeling

De gemeente bestrijdt niet dat ook windturbines, ongeacht hun as- of tiphoogte, tot afvalstromen zullen leiden. Als het gaat om afgewerkte olie, dan zal deze op de wettelijk voorgeschreven wijze moeten worden afgevoerd. Of deze afvalstroom in verhouding staat tot de milieueffecten of -risico's die andere vormen van energieopwekking met zich meebrengen, is overigens weer een heel andere vraag.

Verder kunnen de gemeenten zich voorstellen dat voor het uitvoeren van een eventueel landschapsplan ook landbouwgronden nodig zullen zijn. Vanzelfsprekend kan dat alleen gebeuren als de eigenaar daaraan meewerkt. De verwachting is echter niet dat dit zal leiden tot een zodanig verhoogde druk op landbouwgrond dat deze in de markt waarneembaar is.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 9:

Beoordeling

Ten aanzien van procesparticipatie geeft de term 'dialoog' voldoende duidelijk aan dat het onderling contact tussen een initiatiefnemer en omwonenden uit meer moet bestaan dan slechts uit het zenden van een boodschap door de initiatiefnemer. Het voeren van een dialoog veronderstelt immers tweerichtingsverkeer in de communicatie. Daarbij moet ook het te maken verslag over het participatie- en communicatieproces duidelijk maken op welke manier het initiatief is gepresenteerd en besproken met de omgeving, welke reacties dat heeft opgeleverd en op welke manier bij de planuitwerking rekening is gehouden met de ingebrachte reacties. Het begrip 'omgeving' is daarbij niet voor elk

project hetzelfde of te definiëren met bijvoorbeeld een vaste afstandsmaat. De gemeenten zullen bij eventuele initiatiefnemers aansturen op een ruime uitleg van dit begrip, waarbij op zijn minst de direct omwonenden en belanghebbenden zullen worden betrokken. Initiatiefnemers zullen er daarbij op worden gewezen dat tijdens een te doorlopen planologische procedure in ieder geval iedereen kan reageren op hun plannen en het dus raadzaam is om zo ruim als mogelijk te communiceren.

Verder komt in het ontwerp-beleidsdocument duidelijk naar voren dat de gemeente Berkelland streeft naar een zo hoog mogelijk aandeel lokaal eigendom, het liefst 100% maar in ieder geval meer dan 51%. Daarnaast is het begrip 'lokaal eigendom' nader omschreven in de begrippenlijst (bijlage 1) en moet de initiatiefnemer toelichten hoe hij daarmee omgaat.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 10:

Beoordeling

Begin 2023 heeft de provincie een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter inzage gelegd als voorloper van een milieueffectrapport over de aanpassing van het provinciale windbeleid. Op haar website geeft de provincie aan dat het concept-milieueffectrapport eind 2024 klaar is voor inzage ([Gelders milieuonderzoek wind, zon en warmte \(gelderland.nl\)](https://www.gelderland.nl)). De provincie maakt de ter inzage legging bekend via haar website en in huis-aan-huis-bladen. Op dit moment zijn de resultaten van deze milieueffectrapportage nog niet bekend en heeft het provinciebestuur dus ook nog geen beleidskeuzes gemaakt naar aanleiding van de gevoerde milieueffectrapportage.

Het voorliggende gemeentelijke beleidsdocument geeft echter uitvoering aan de opgaven uit RES1.0. Als het provinciale besluitvormingsproces aanleiding geeft tot aanvullende gemeentelijke beleidskaders, dan zal dat worden opgepakt in een afzonderlijk beleidsproces.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 11:

Beoordeling

Daar waar indiener aangeeft geen last te willen hebben van de eventuele bouw van windmolens, kan de gemeente slechts opmerken dat er bij bouwactiviteiten altijd enige sprake kan zijn van overlast voor de omgeving. Met name bij grote bouwprojecten is het gebruikelijk om maatregelen te eisen en te treffen om overlast zoveel mogelijk te voorkomen. Of dit bij een eventueel project in het zoekgebied ook nodig zal zijn, is echter pas te beoordelen aan de hand van een concreet plan. Net als bij andere grote bouwprojecten zal de gemeente in het voorkomende geval wel aandacht hebben voor hebben voor dit aspect.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 12:

Beoordeling

Geen aanvullingen (zie bij 6, verder beoordeeld per thema)

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 13:

Beoordeling

Dat de gemeenten Berkelland en Oost Gelre in paragraaf 2.1 aangeven geen windparken te zullen vergunnen voorafgaand aan de vaststelling van het gemeentelijk beleidskader en de nieuwe landelijke windturbinebepalingen, is een duidelijke stellingname van beide gemeentebesturen. Over paragraaf 2.4.1 kan worden opgemerkt dat deze een korte weergave bevat van de Berkellandse besluitvorming die voorafging aan het beleidsproces om te komen tot windbeleid voor zoekgebied K. Het gaat dus om een beschrijvende tekst als inleiding op het beleidskader dat verderop in het ontwerp-beleidsdocument voorbijkomt.

Het ontwerp-beleidsdocument geeft duidelijk aan dat initiatiefnemers bij de voorbereiding van hun plannen de dialoog moeten aangaan met de omgeving. Daarbij moet de inbreng vanuit deze omgeving een plek krijgen in de planuitwerking. Deze inbreng kan ook gaan over het landschapsplan dat verplicht wordt gesteld om zo goed mogelijk rekening te houden met de belangen van onder meer omwonenden. Het geven van een doorslaggevende stem aan omwonenden is daarbij niet werkbaar omdat het ook in de toekomst waarschijnlijk nooit zo zal zijn dat iedere omwonende hetzelfde belang heeft en/of dezelfde wensen inbrengt.

Omdat op voorhand niet voor alle mogelijke situaties is in te schatten op welke manier die belangen geraakt zouden kunnen worden en welke compenserende maatregelen nodig zouden kunnen zijn, is de beschrijving van dit onderdeel in algemene bewoordingen gesteld. Het exact omschrijven van elk onderdeel roept namelijk het risico op dat initiatiefnemers voor een concreet project zich op het standpunt stellen dat dat onderdeel niet van toepassing is op hun situatie.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 14 (zie zienswijze 2):

Beoordeling

Op basis van een voorstel van het college van burgemeester en wethouders besloot de gemeenteraad van Berkelland op 16 februari 2022 onder meer om initiatieven voor grote windmolens in Berkelland alleen toe te staan in zoekgebied K. Het raadsvoorstel geeft hierbij als motivering dat:

- in Berkelland beperkt ruimte is voor de winning van duurzame windenergie;
- er in bepaalde gebieden meer ruimte zal zijn om, met behoud van een goed woon- en leefklimaat bij woningen, een aantal grote windmolens te groeperen;
- uit het RES-proces zoekgebied K voor Berkelland en Oost Gelre naar voren komt als een gebied met voldoende ruimtelijk potentieel, dit op basis van de toenmalige ruimtelijke kaders en het op termijn verdwijnen van de laagvliegroute voor jachtvliegtuigen (Linkroute 10A);
- dit potentieel een goede ruimtelijke basis biedt om het gesprek aan te gaan met de belanghebbenden in dat zoekgebied en dat ook is bevestigd bij de vaststelling van de RES1.0 door de gemeenteraad op 23 november 2021.

Deze keuze betekende dat de gemeenteraad de overige Berkellandse locaties in bijlage 1 van RES1.0 uitsloot als alternatief voor zoekgebied K en als plek voor plaatsing van windmolens voor grootschalige winning van windenergie. In het ontwerp-

beleidsdocument is dit raadsbesluit benoemd en ook tijdens het participatieproces is gewezen op de motivering van het genomen raadsbesluit.

Als het gaat om de afstand tussen de plek waar stroom wordt opgewerkt en de plek waar deze wordt gebruikt, komt het logisch over om deze zo klein mogelijk te laten zijn. Bij windenergie spelen echter ook aspecten die vragen om een zekere onderlinge afstand ten opzichte van windturbinegevoelige gebouwen. Daarom is ook gezocht naar gebieden die zo min mogelijk overlast opleveren voor al aanwezige functies. Dat deze niet per se op korte afstand van de stroomverbruikers liggen is bij 'wind-op-land'-projecten niet te voorkomen.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 15:

Beoordeling

Geen aanvullingen (beoordeeld per thema).

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 16:

Beoordeling

Geen aanvullingen (zie bij 6, verder beoordeeld per thema)

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 17:

Beoordeling

Het ontwerp-beleidsdocument gaat uit van de besluitvorming over windenergie zoals die tot nu toe heeft plaatsgevonden. Over het niet-gealloceerde deel van de RES-opgave is het standpunt van de gemeente Berkelland expliciet weergegeven in de recent vastgestelde Omgevingsvisie Berkelland en in het ontwerp-beleidsdocument: de gemeente Berkelland is niet bereid om het restdeel van 0,244 TWh te faciliteren. Daarbij past echter de opmerking dat deze uitspraak moet worden gezien binnen de context van de afspraken die in het kader van RES1.0 zijn gemaakt. Met andere woorden: als het nog lopende RES2.0-proces resulteert in nieuwe onderlinge afspraken over de regionale RES-opgave en daarbij geen restdeel meer overblijft, dan zal de gemeente Berkelland de afspraken die zij daarbij heeft aangegaan ook nakomen. Ook bij de vaststelling van de Omgevingsvisie heeft de gemeenteraad van Berkelland overwogen dat het niet-faciliteren van het restdeel niet betekent dat de gemeente Berkelland nieuwe regionale afspraken over het in RES 1.0 niet-gealloceerde deel van de energieopgave afhoudt. In het ontwerp-beleidsdocument wordt dit ook aangegeven, onder meer in de tekst die volgt op de in de zienswijzen aangehaald passage. Het ontwerp-beleidsdocument sluit dus niet de ogen voor toekomstige ontwikkelingen, maar kondigt daarbij wel aan dat nieuwe beleidsprocessen nodig zijn als voor het toestaan van grote windmolens andere zoeklocaties dan zoekgebied K in beeld komen. Het is daarom niet nodig om de voorgestelde tekstsuggesties over te nemen.

Verder is het de gemeente Berkelland bekend dat zij niet alleen kan bepalen waar windparken gerealiseerd kunnen worden. Binnen de afspraken van RES1.0 heeft de gemeenteraad niettemin besloten om alleen in zoekgebied K grote windmolens toe te staan. Het ontwerp-beleidsdocument, dat zoals gezegd uitgaat van de besluitvorming zoals die tot nu toe plaatsvond, bouwt voort op dit besluit maar geeft ook aan dat daarin verandering kan komen als het RES2.0-proces tot andere uitkomsten leidt. Nu RES2.0 echter nog niet is afgerond, kan de gemeente nog niet vooruitlopen op die uitkomsten.

Over de algemene (tekstuele) opmerkingen van de provincie kan het volgende worden opgemerkt:

Vindplaats		Aanpassing (ja/nee)
1.1 e.v.	De inleidende tekst spreekt over “grootschalige zonnepanelen” waar wordt bedoeld op zonnepanelen en grootschalige zonnevelden. De tekst wordt vervangen door “...zonnepanelen, grootschalige zonnevelden en...”.	ja
1.2 e.v.	Hoewel de gemeenten zelf bepalen welke motieven zij ten grondslag leggen aan hun beleid, sluit de opmerking dat financiële participatie ook een bijdrage kan leveren aan het bestrijden van energiearmoede daarop aan. Het is echter niet nodig om de tekst op dit punt aan te vullen omdat het beleidsdocument zich vooral richt op de fysieke leefomgeving.	nee
2.3	De herijking van de RES met de bijbehorende PlanMER zijn ook van belang voor de borging in provinciaal beleid en om initiatieven buiten zoekgebieden te kunnen uitsluiten. De tekst wordt met deze punten aangevuld.	ja
3.1	De uitkomsten van het provinciale PlanMER zijn nog niet bekend en kunnen dus niet worden meegenomen. Vanzelfsprekend zal dat wel kunnen gebeuren bij eventuele concrete initiatieven die pas op een later moment tot besluitvorming zullen leiden.	nee
3.1/3.1.1, pag. 18	De gemeenten hebben hun beleidsproces gestart terwijl ook de provincie en het Rijk werkten aan hun windbeleid c.q. nieuwe landelijke normen. Het ontwerp-beleidsdocument en de daarin opgenomen gebiedsanalyse zijn uitgegaan van de kennis van dat moment. Zij bieden daarmee niet per se een exacte weergave (wettelijke) waarde maar vooral een inschatting van de effecten van het vast te stellen beleid, uitgaande van aannames. De tekst van het (ontwerp)-beleidsdocument geeft dit ook duidelijk aan.	nee
Hfdst. 4, 1 ^e alinea	De in de tekst genoemde maatvoering van 80 meter voor kleine windmolens gaat over ashoogte en niet over tiphoogte. Dit wordt op deze plek in de tekst verduidelijkt.	ja
Hfdst. 4, 2 ^e alinea	De weerslag van het gevoerde participatieproces is terug te vinden in het participatieverslag dat als bijlage is toegevoegd aan het beleidsdocument. Verder zijn de verslagen van de diverse bijeenkomsten digitaal beschikbaar via de gemeentelijke websites. Het toevoegen van een overzicht van experts en stakeholders in het beleidsdocument heeft daarom geen meerwaarde.	nee
Hfdst. 4, 3 ^e alinea	Met de passage over ‘andere landelijke normen’ wordt aangegeven dat niet valt uit te sluiten dat de nog vast te stellen nieuwe landelijke windturbinebepalingen anders zullen luiden dan de ontwerp-windturbinebepalingen die in oktober 2023 zijn vrijgegeven inspraak. Nu daarover bij het	nee

	Rijk ongeveer 550 zienswijzen zijn ingediend, kan het haast niet anders dat daaronder ook zienswijzen zijn die aanleiding geven tot aanpassingen ten opzichte van de ontwerp-windturbinebepalingen. Daarbij geeft ook de provincie zelf in haar zienswijzen aan dat de beoogde afstandsnorm (2x tipphoogte) nog geen zekerheid is.	
4.1.1	Dat RES2.0 na haar borging in het provinciaal beleid mogelijkheden biedt om initiatieven buiten de RES uit te sluiten, is een waardevolle aanvulling op de tekst van het beleidsdocument.	ja
4.1.3	Dat in de praktijk al voorbeelden bekend zijn van klachtensystemen is een goede aanvulling op de tekst van het beleidsdocument.	ja
4.1.5	De verwijzing op de provinciale website over subsidie mogelijkheden voor het toepassen van naderingsdetectie wordt als aanvulling overgenomen.	ja
4.1.7	Bij het benoemen van de Wet natuurbescherming zal in de vast te stellen tekst duidelijk worden gemaakt dat deze inmiddels is opgegaan in de Omgevingswet, dit ter vervanging van de daarin al wel genoemde amvb's (Bal, Bkl).	ja
4.1.8, 1 ^e alinea	Het is inderdaad afwachten hoe de nog vast te stellen landelijke windturbinebepalingen uiteindelijk komen te luiden, ook gelet op de advisering van de Commissie voor de milieueffectrapportage. Dit wordt ook onderkend in het beleidsdocument (zie ook hiervoor bij 'Hfdst. 4, 3 ^e alinea).	nee
4.1.9	Bij het maken van de indicatief bedoelde kansenskaarten voor de zoekgebieden zijn 2x tipphoogte voor de twee referentieturbines gecombineerd met de twee vuistregelafstanden die we hanteren voor geluid. Deze zijn 400 meter voor een geluidsbelasting van 47 dB _{Lden} /41 dB _{Lnight} en 600 meter voor 45 dB _{Lden} /39 dB _{Lnight} . Of deze vuistregel ook echt opgaat bij concrete initiatieven, zal in de toekomst moeten blijken en is ook afhankelijk van de daarbij toe te passen techniek. Pas dan zal ook blijken of het geluid de meest beperkende factor zal zijn, of dat een nog vast te stellen vaste afstandsnorm maatgevend zal zijn voor de haalbaarheid van een initiatief.	nee
4.1.9 (fig.)	De kansenskaarten bieden een indicatieve vertaling van de landelijke ontwerp-windturbinebepalingen voor de zoekgebieden K en I (i) op basis van de referentieturbines uit de bijbehorende PlanMER. De beleidsmatige insteek van de gemeenten is om niet mee te werken aan initiatieven met een geluidsbelasting van 47dB _{Lden} (grenswaarde), maar om de geluidsnorm van 45 dB _{Lden} (standaardwaarde) aan te houden. Daarom geven de figuren ook alleen een indicatief beeld voor het toepassen van deze inderdaad strengere standaardwaarde.	nee
4.3	De in de tekst genoemde '25 jaar' is niet bedoeld om aan te geven dat de exploitatietermijn per se 25 jaar moet bedragen. Dit zal bij de vaststelling worden genuanceerd.	Ja
5.1	In de paragraaf over processtappen is het inderdaad goed om een verwijzing op te nemen naar de provinciale windladder. De tekst wordt op dit onderdeel dus aangevuld.	Ja
5.2	Een principeverzoek kent geen formele ontvankelijkheidseisen, terwijl de aard van de benodigde informatie ook afhankelijk is van de (nog voorlopige)	nee

	locatiekeuze. Tegelijkertijd verlangen wij echter wel van initiatiefnemers dat zij in de initiatieffase al zoveel mogelijk informatie verschaffen in de richting van de gemeente(n) en in de richting van omwonenden/betrokkenen. Daarbij is het ook voor initiatiefnemers zelf wenselijk om in ieder geval al vroegtijdig onderzoeken te verrichten op basis van een zo concreet mogelijke locatiekeuze. Ook in het participatieproces zullen namelijk vragen worden ingebracht die pas kunnen worden beantwoord als e.e.a. al wel is verkend, ook al is het dan nog maar een plan dan nog niet definitief is uitgewerkt tot een volwaardige aanvraag. Het beleidsdocument maakt dit alles voldoende duidelijk.	
Hfdst. 6, 1 ^e alinea	De GGD en de provincie zijn in de participatiefase betrokken geweest bij informatiemomenten. Verder is het aan initiatiefnemers zelf om hun plan toe te lichten en de communicatie daarover te organiseren.	nee
Her en der	De passage "hoeveelheid initiatieven" op pag. 37 wordt vervangen door "het aantal initiatieven"	Ja (4x)

Conclusie

De zienswijzen geven aanleiding tot de in het bovenstaande schema genoemde tekstuele aanpassingen.

Zienswijze 18:

Beoordeling

In het ontwerp-beleidsdocument en hiervoor is al aangegeven dat het RES2.0-proces kan leiden tot aanpassing van de onderlinge afspraken over de RES-opgave en de verdeling van het huidige niet-gealloceerde deel onder de Achterhoekse gemeenten. Verder is hiervoor ook aangegeven dat de gemeenten Berkelland en Oost Gelre er op insteken om na vaststelling van de landelijke windturbinebepalingen de daarin opgenomen standaardwaarden te hanteren vanuit het belang van de bescherming van omliggende functies. Op welke manier het Rijk de nieuwe landelijke normen uiteindelijk zal vaststellen, is op dit moment nog niet exact te voorspellen. Als gemeenten constateren wij echter dat het Rijk bij de motivering van de ontwerp-windturbinebepaling expliciet aangeeft dat het afwijken van de vaste afstandsnorm zal vragen om een wel heel zware motivering. De gemeenten zijn er dan ook niet van overtuigd dat deze vaste afstandsnorm wordt versoepeld of zelfs geheel zal komen te vervallen, al was het maar omdat de definitieve windturbinebepalingen uiteindelijk moet kunnen steunen op een goede milieueffectrapportage.

RES Achterhoek geeft in haar zienswijzen terecht aan dat windenergie niet alleen ecologische nadelen oplevert, maar ook een positieve bijdrage levert aan de energietransitie. Dit doet echter niets af aan het gegeven dat voor een deel van zoekgebied K bekend staat als leefgebied voor weidevogels en bij windinitiatieven dus nadrukkelijk onderzoek moet worden gedaan naar de effecten daarvan op de weidevogelstand.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 19:

Beoordeling

Dat windenergie één van de goedkoopste manieren is om duurzame energie op te wekken wordt niet alleen door energieproducenten uitgedragen maar komt ook naar

voren uit informatie van de Rijksoverheid ([Windenergie op land \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl)). Daarmee zeggen de gemeenten niet dat windenergie geen nadelen kent, maar willen zij wel aangeven dat windenergie een belangrijk onderdeel is in de hele energietransitie. De uitkomst van de online peiling door RES Achterhoek is uitgevoerd in 2021 en voordat de zoekgebieden werden vastgesteld. Daarna zijn bij de vaststelling van RES1.0 de zoekgebieden bepaald en heeft de gemeenteraad van Berkelland op 16 februari 2022 besloten om alleen in zoekgebied K grote windmolens toe te staan. Daarna is uitsluitend voor de zoekgebieden K en I (i) het participatieproces gestart dat voorafging aan het ter inzage leggen van het ontwerp-beleidsdocument. Binnen deze zoekgebieden bevonden zich geen bedrijventerreinen of grote wegen zodat de in de zienswijzen aangehaalde uitkomst van de RES-peiling uit 2021 geen vervolg kreeg in het ontwerp-beleidsdocument.

De provinciale milieueffectrapportage voor het nieuwe provinciale windbeleid en RES2.0 is nog niet afgerond. De gemeenten zijn het met indieners eens dat het prettiger zou zijn als de uitkomsten daarvan al bekend zouden zijn voordat het gemeentelijk beleid wordt vastgesteld.

Tegelijkertijd willen de gemeenten voortgang boeken met hun beleidskader en het beleidsdocument in ieder geval vaststellen voordat er windinitiatieven worden ingediend op basis van de nieuwe landelijke windturbinebepalingen. Omdat het de bedoeling is dat deze begin volgend jaar (uiterlijk 1 juli 2025) worden vastgesteld, konden en kunnen de resultaten van de provinciale PlanMER dus niet worden afgewacht.

Met de passage over het stiltegebied Borculo-Noord wil het ontwerp-beleidsdocument niet zeggen dat het elders in het landelijk gebied niet ook stil is. Voor het stiltegebied geldt echter expliciet het uitgangspunt dat de provinciale Omgevingsverordening daarbinnen geen nieuwe gebiedsvreemde geluidproducerende functies toelaat. Dit wil dus niet zeggen dat daarbuiten geen geluidsnormen gelden, iets wat zeker niet het geval is wat ook zeker niet zo zal zijn als het gaat om grote windmolens. Zoals eerder aangegeven steken de gemeenten daarbij in op het hanteren van de standaardwaarden uit de nog vast te stellen landelijke windturbinebepalingen en dus op de strengste toepassing van de toekomstige landelijke normen.

Het ontwerp-beleidsdocument benoemt verder ook eisen die gesteld worden aan het landschapsplan. Om daarbij op voorhand te eisen dat een landschapsplan 'natuur-inclusief' moet zijn, zou direct leiden tot discussie over de vraag wat daaronder nu wel of niet kan worden verstaan. Deze vraag dient zich vanzelfsprekend ook door in de tekst te spreken over een natuur-inclusief ontwerp, maar minder nadrukkelijk dan wanneer een natuur-inclusief ontwerp letterlijk verplicht wordt gesteld.

In zijn besluitvorming over het toelaten van grote windmolens heeft de gemeenteraad van Berkelland op 16 februari 2022 meegenomen dat het grootschalig open (agrarisch) landschap daarvoor het meest geschikt. Daarbij is overwogen dat zeker de meer rechtlijnige structuren in deze landschappen beter kunnen aansluiten op het lijnenspel van windturbines en hun opstelling. De gemeenteraad was daarbij van mening dat deze weids- en openheid en rechtlijnige structuren in het buitengebied vooral te vinden zijn in de grootschalige open (agrarische) landschappen.

In de tekst over de kansencarten geeft het ontwerp-beleidsdocument een vuistregel over de minimale onderlinge afstand van windturbines. Het ontwerp-beleidsdocument benoemt echter geen maximale onderlinge afstand. Om te bepalen wanneer sprake is van een solitaire windmolen is dit ook niet relevant omdat van een solitaire windmolen sprake is bij een project met slechts één windmolen. Uit de zin vóór het in de zienswijzen aangehaalde tekstgedeelte blijkt bovendien dat binnen de ruimte die in zoekgebied K waarschijnlijk overblijft voor het plaatsen van grote windturbines de onderlinge afstanden zodanig zullen zijn dat er geen sprake zal zijn van solitaire windturbines. Dit komt ook naar voren uit de zin die volgt op het in de zienswijzen aangehaalde tekstgedeelte.

Wanneer deze aangehaalde tekst in zijn context wordt gelezen, is een aanvulling daarop niet nodig.

Over het voorstel om als eis een onderlinge afstand van 1 km te hanteren tussen windturbines en gebieden waar veel weidevogels broeden kan worden opgemerkt dat dit niet wordt overgenomen. Als eisen over een minimale onderlinge afstand gesteld moeten worden, dan zal dat waarschijnlijk naar voren komen uit het te verrichten ecologisch onderzoek. In dat geval zal zo'n eis ook beter kunnen worden gemotiveerd in de richting van een eventuele initiatiefnemer. Dit laatste is een stuk moeilijker als het gaat om een op voorhand gestelde eis, waarbij dan ook nog maar moeten blijken of deze voor het concrete project ook streng genoeg zal zijn.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 20:

Beoordeling

Pure Energie Wind stelt vast dat de gemeenten in het ontwerp-beleidsdocument verwijzen naar de landelijke ontwerp-windturbinebepalingen die nog niet zijn vastgesteld en dat hun insteek daarbij is om af te zien van het leveren van maatwerk via de ZEZAM-bepalingen en de grenswaarden voor geluidsbelasting. Vanuit de ook bij de gemeenten bestaande verwachting dat de RES-opgave op die manier niet kan worden ingevuld, geeft Pure Energie Wind aan dat dit niet kan worden opgelost door lagere of stillere windmolens. Bij de beoogde afstandsnorm en bij de geluidsnormen willen de gemeenten echter niet verder gaan dan de standaardnormen om de belangen van omwonenden en omliggende functie zo goed mogelijk te beschermen binnen de normen die uiteindelijk rechtstreeks worden toegestaan via de standaardwaarden. Daarbij spreekt het vanzelf dat de gemeenten niet kunnen afzien van het toepassen van een afstandsnorm als deze in de nog vast te stellen landelijke regelgeving wordt voorgeschreven. Voor alle duidelijkheid: de in de zienswijzen genoemde 600 m is niet gehanteerd als harde gemeentelijke afstandsnorm maar als vuistregel gebruikt bij het inschatten van de doorwerking van de landelijke ontwerp-windturbinebepalingen.

Het is inderdaad zo dat participatieverplichtingen niet als juridische verplichting kunnen worden opgelegd als resultaatsverplichting. Wel kunnen bij projecten waarvoor nog een planologische procedure moet worden gevoerd via een anterieure overeenkomst inspanningsverplichtingen worden opgelegd over de mate waarin sprake is van lokaal eigendom. Ook werd bij de parlementaire behandeling van de Energiewet een amendement aangenomen dat een bevoegdheidsgrondslag creëert voor het motiveren van de inspanningen om te komen tot meer dan 50% lokaal eigendom (amendement Rooderkerk, kamerstukken 36378-23). De in de zienswijzen aangehaalde passage op pagina 31-32 van het ontwerp-beleidsdocument zal op dit punt worden verduidelijkt en geactualiseerd (paragraaf 4.2). Wel blijft het streven naar minimaal 51% aan lokaal eigendom onveranderd het uitgangspunt.

Conclusie

De tekst over het percentage lokaal eigendom wordt verduidelijkt en geactualiseerd (paragraaf 4.2).

Zienswijze 21, 22, 23 en 24 (deels):

Beoordeling

De landelijke ontwerp-windturbinebepalingen kennen geen specifieke regels over trillingen voor windturbines. Mochten die bij de definitieve vaststelling alsnog worden toegevoegd, dan zullen toekomstige plannen daar vanzelfsprekend aan moeten voldoen.

Bij eventuele concrete plannen zal hoe dan ook moeten worden onderzocht of er sprake is van overlast door trillingen en of kan worden voldaan aan de algemene landelijke regels over trillingen (Bkl).

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 24:

Beoordeling

De gemeente bestrijdt niet dat ook windturbines, ongeacht hun as- of tiphoogte, tot afvalstromen zullen leiden. Als het gaat om afgewerkte olie, dan zal deze op de wettelijk voorgeschreven wijze moeten worden afgevoerd. Of deze afvalstroom in verhouding staat tot de milieueffecten of -risico's die andere vormen van energieopwekking met zich meebrengen, is overigens weer een heel andere vraag.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

Zienswijze 25:

Beoordeling

De gemeente Berkelland heeft in haar Omgevingsvisie al uitgesproken dat zij niet bereid is om binnen de geldende RES1.0-afspraken invulling te geven aan het restdeel van de energie-opgave. Daarbij is van belang dat de gemeente wel bereid is om nieuwe afspraken te maken in het kader van RES2.0, ook wanneer het restdeel daarbij onder de deelnemende gemeenten wordt verdeeld. In de toekomst kan zich dus wel de situatie voordoen dat de gemeente een gedeelte van het huidige restdeel zal invullen, zij het op basis van nieuwe gezamenlijke afspraken over de totale regionale opgave.

Als gemeenten hebben wij Bosch en Van Rijn op diverse momenten tot het beleidsproces ingeschakeld voor objectieve kennis en ervaring over (de techniek van) windturbines, een vakgebied waarover wij als gemeenten geen specifieke kennis en ervaring hebben. De gemeentelijke beleidsambities zijn echter door de gemeenten zelf geformuleerd en vloeien voort uit de beleidsambities in de RES1.0 om wind op land te ontwikkelen. We vinden het dan ook niet nodig een derde partij te vragen de noodzaak voor wind op land en alternatieven te onderzoeken. Zoals hiervoor al gesteld staat de noodzaak voor wind op land voor de gemeenten niet ter discussie en hebben andere manieren van energieopwekking (energiemix, zon biomassa) ook een plek in ons beleid.

Conclusie

De aanvulling op de thematische beoordeling geeft geen aanleiding tot aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-beleidsdocument.

V. Beoordeling van de adviezen over het ontwerp-Beleidsdocument

Advies Waterschap Rijn en IJssel:

Samenvatting

Het Waterschap Rijn en IJssel stelt vast dat de zoekgebieden K en I (i) volgens de kansencarten beperkt ruimte bieden voor windturbines van het type dat bij de landelijke ontwerpwindturbinebepalingen als referentieturbine is gebruikt. Binnen de ruimte die op de belemmeringskaart voor zoekgebied K overblijven, lijken niet directe grote waterbelangen te spelen terwijl uit de belemmeringskaarten naar voren komt dat binnen zoekgebied I (i) geen ruimte lijkt te zijn voor dergelijke turbines. Daarbij ziet het Waterschap dat deze kaarten zijn gebaseerd op referentieturbines en dat bij een concreet initiatief een ander kaartbeeld kan ontstaan.

Over de weging van het waterbelang bij eventuele windinitiatieven geeft het Waterschap mee dat activiteiten op, in of rond waterstaatswerken zoals dijken en watergangen onder de regels van het waterschap vallen en daarmee vergunningplichtig kunnen zijn volgens de [Waterschapsverordening van het Waterschap Rijn en IJssel \(overheid.nl\)](#). Daarbij zijn voor het bouwen van windturbines mogelijk uitgebreide vergunningprocedures vereist met als belangrijke aandachtspunten:

- voor windturbines nabij waterkering gelden strenge voorwaarden (zie [Handreiking windturbines waterkeringen. Wetgeving | STOWA](#));
- aanwezigheid van persleidingen;
- waterberging/compensatie;
- watergerelateerde aspecten.

De twee laatstgenoemde aspecten komen (net als bij ieder ander ruimtelijk initiatief) aan de orde bij het doorlopen van de 'weging van het waterbelang' (voorheen: watertoets) en in de waterparagraaf van het te wijzigen omgevingsplan of de te verlenen omgevingsvergunning. Deze moet beschrijven hoe binnen het plan wordt omgegaan met water en watergerelateerde aspecten, een thema waarover een positief van het Waterschap moet worden verkregen. In de waterhuishoudkundige onderbouwing dient rekening gehouden te worden met o.a.:

- het compenseren van de toename van verhard oppervlak (voor fundering, rijroutes, steunpunten kranen, onderhoud routes etc.);
- de vraag of het plan het huidige watersysteem / onderhoudspaden van het waterschap raakt;
- de benodigde berging in m³ met omschrijving van bergingsvoorzieningen en bijbehorende capaciteit;
- maatregelen om eventuele wateroverlast te voorkomen;
- de waterkwaliteit
- de omgang met afvalwater en riolering (NB: het direct en indirect lozen van hemelwater in oppervlaktewater is sinds 1 januari 2024 vergunningplichtig volgens de Omgevingswet en de Waterschapsverordening);
- de omgang met kabels en leidingen (zowel bestaand als nieuw aan te leggen);
- het grondwaterbeheer.

Het Waterschap verzoekt de gemeente om in een zo vroeg mogelijk stadium te worden betrokken bij concrete plannen.

Beoordeling advies

De door het Waterschap ingebrachte adviespunten zijn relevant voor zowel het indienen als het beoordelen van eventuele windinitiatieven. Dit wordt niet anders nu niet de gemeente maar het Waterschap bevoegd gezag is voor besluitvorming over eventueel benodigde omgevingsvergunningen voor wateractiviteiten. Om het waterbelang vroegtijdig in beeld te brengen bij eventuele initiatiefnemers, wordt de inbreng van het Waterschap bij de vaststelling van het beleidsdocument in de tekst verwerkt. Op die manier wordt initiatiefnemers ook meegegeven om bij hun planvorming zo vroeg mogelijk

contact te leggen met het Waterschap zodat vroegtijdig kan worden nagegaan welke waterbelangen spelen bij hun initiatief.

Conclusie

Het advies geeft aanleiding tot aanvulling van de tekst van het ontwerp-beleidsdocument.

Versie bij raadsvoorstel

VI. Ambtshalve aanpassingen ten opzichte van het ontwerp-Beleidsdocument

Het ontwerp-beleidsdocument bevatte een aantal passages die vragen om aanpassing, aanvulling of nadere toelichting. Hierop is niet gewezen via schriftelijk of mondeling ingediende zienswijzen en daarom worden deze als ambtshalve aanpassingen meegenomen bij de vaststelling van het beleidsdocument. Het gaat daarbij om de volgende tekstgedeelten:

- Paragraaf 2.2.2: In de Omgevingsverordening hebben Provinciale Staten van Gelderland benoemd dat bij nieuwe ontwikkelingen moet worden beoordeeld welk effect zij hebben op landschappelijke kernkwaliteiten van het betrokken gebied. Paragraaf 2.2.2 van het beleidsdocument wordt op dit punt aangevuld, waarbij ook wordt opgemerkt dat bij deze beoordeling de Streekgids Achterhoek kan worden gebruikt.
- Paragraaf 2.4.1: De gemeenteraad van Berkelland heeft op 28 mei 2024 de Omgevingsvisie Berkelland vastgesteld. (28 mei 2024). De tekst van paragraaf 2.4.1 ging nog uit van de ontwerp-Omgevingsvisie en wordt op dat punt geactualiseerd.
- Paragraaf 4.2 en 5.1: De Elektriciteitswet 1998 wordt opgenomen in de Energiewet. Deze nieuwe wet gaat ook de bevoegdheid over windparken op een andere manier begrenzen. Zonder daar heel diep op in te gaan, de Energiewet moet immers nog worden vastgesteld, wordt dit vermeld in de paragraaf over bevoegd gezag.